

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آموزش

ترجمه و مفاهیم قرآن

(۵)

آموزش

۵ مفاهیم قرآن

قرآن و انسان

خداوند رحمان ، قرآن را به حق و راستی نازل کرده و آن را بهترین یادآورِ خویش قرار داده و خود نیز حافظ و نگهبان آن است .

خداوند انسان را آفریده و به او سخن گفتن را یاد داده و برترین سخنها یعنی قرآن را نیز به او آموخته است .

قرآن راه هدایت و رستگاریِ واقعیِ انسان را بیان کرده ، همچنین از آفرینش آسمانها و زمین ، آفرینش موزون انسان و بازگشت او به سوی خدا سخن گفته است .

قرآن از کرامت انسان و برتری او بر بسیاری از آفریده‌ها، بهره‌مندی او از نعمتهای پاک زمین و امکان استفاده از خشکی و دریا سخن گفته و از انسان خواسته است که ضمن استفاده از این زیباییها و روزیهای پاک ، همواره به یاد خدا باشد .

قرآن نعمتهای فراوان الهی را یادآوری می‌کند ، تا به انسان پیاموزد که آفرینش او بیهوده نبوده و برترین راه و رسم زندگی ، تسلیم در برابر خداوند و نیکوکاری است .

قرآن راه دستیابی به درجات بلند و رستگاری را ، ایمان به خداوند و هجرت و جهاد در راه او می‌داند .

این معانی را در آیات درس جستجو می‌کنیم .

وکیل ، مسعود ، ۱۳۳۴ -

آموزش مفاهیم قرآن (۵) / مؤلف مسعود وکیل ؛ با همکاری مهدی سیف ... [و دیگران] ؛ تصحیح متن محمد رضا آیت ، محمود کریمی ، - [تهران] ؛ مؤسسه مهد قرآن . ۱۳۷۶ -

۹۶ ص : جدول .

بها : ۵۰۰۰ ریال .

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا (فهرست نویسی پیش از انتشار) .

کتابنامه به صورت زیر نویس .

چاپ ششم : زمستان ۱۳۸۱ .

۱ . قرآن - راهنمای آموزشی . ۲ قرآن - صرف و نحو - راهنمای آموزشی .

الف . سیف ، مهدی . ۱۳۳۸ - . ب . عنوان .

۸۲۸ و ۶۵/۲ BP ۲۹۷/۱۰۷

۱۳۷۸

کتابخانه ملی ایران

۶۶۶۵ - ۷۷ م

نام کتاب : آموزش مفاهیم قرآن ۵

مؤلف : مسعود وکیل

با همکاری : سید مهدی سیف ، محمد جعفر محبی ، حمید رضا مستفید ،

سید هادی محدث ، سید محمد حسین میرباقری

تصحیح متن : محمد رضا آیت ، محمود کریمی

آماده سازی : معاونت آموزش مهد قرآن

حروفچینی و صفحه آرایی : حجت قاجار گیر ، محمود کریمی

ناشر : مؤسسه مهد قرآن

ناشر همکار : هستی نما

چاپ و صحافی : نگارش

نوبت چاپ : هفتم ، تابستان ۱۳۸۲

تیراژ : ۵۰۰۰ جلد

قیمت : ۵۰۰۰ ریال

شابک : ۹۶۴ - ۹۰۲۰۵ - ۳ - ۴

نشانی : تهران ، خیابان خراسان ، جنب لرزاده ، پلاک ۲۱۰ تلفن : ۳۶۸۸۱۱ - ۴

کلیه چاپ محفوظ و مخصوص ناشر است

۹- الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

أَعْظَمُ دَرَجَةٍ عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ : توبه ۲۰

۱۰- وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي ءَادَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ

وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا : اسراء ۷۰

به کمک معنای کلمه‌های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه‌های آشنا

کلمه	مُبَشِّر	نَزَلَ	حَافِظ	نُجُوم
معنا	بشارت دهنده	فرود آمد	نگهدار ، نگهبان	جمع نجم ، ستارگان
تعداد	۱۰ (۳۶)	۴	۱۵ (۳۵)	۱۳

کلمه	مُسَخَّر	فَائِزُونَ	حَمَلْنَا	صُور
معنا	رام شده	رستگاران	حمل کردیم	جمع صُورَة ، شکلهای
تعداد	۴	۴	۶ (۱۴)	۳

* همان طور که در این درس می‌خوانید «ءامنوا» از باب افعال است . این فعل در اصل «أَآمَنُوا» بوده که برای تلفظ

ساده‌تر به صورت «ءامنوا» در آمده است .

آیات درس را به دقت بخوانید و معنا کنید .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- الرَّحْمَانُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ * عَلَّمَهُ الْبَيَانَ :

الرَّحْمَان ۱ تا ۴

۲- تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا :

فرقان ۱

۳- وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَّلَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا :

اسراء ۱۰۵

۴- قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ :

آعراف ۳۲

۵- قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ :

نمل ۴۴

۶- خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ :

تغابن ۳

۷- إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ :

حجر ۹

۸- ... وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ

الْأَلَهُ الْخَلْقِ وَالْأَمْرِ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ :

آعراف ۵۴

ماصی مزید (۱)

فعلهای قرآنی زیر را بخوانید و به مشخصات هر یک توجه کنید .

گروه اول				گروه دوم	
فعل مجرد	فعل مزید	وزن	مصدر	وزن	
خَرَجَ	أَخْرَجَ	أَفْعَلَ	إِخْرَاج	إِفْعَال	خارج شد
عَلِمَ	عَلَّمَ	فَعَّلَ	تَعْلِيم	تَفْعِيل	دانست
عَهِدَ	عَاهَدَ	فَاعَلَ	مُعَاهَدَة	مُفَاعَلَة	عهد کرد
نَزَعَ	تَنَازَعَ	تَفَاعَلَ	تَنَازُع	تَفَاعُل	بیرون آورد

در درسهای گذشته با فعلهای گروه اول آشنا شدید . این فعلها دارای سه حرف اصلی هستند . فعلهای گروه دوم علاوه بر این حروف اصلی یک یا چند حرف اضافی دارند و معنای آنها نیز تغییر کرده است ، ولی معمولاً با معنای اصلی ارتباط دارد .

به فعلهای گروه اول که فقط دارای حروف اصلی هستند « فعل مجرد » و به فعلهای

گروه دوم که علاوه بر حروف اصلی ، حروف اضافی نیز دارند « فعل مزید » می‌گویند .

کلمه‌های جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	عَلَّمَ	آموزش داد ، یاد داد	۱۴ (۲۲)
۲	تَبَارَكَ	پر برکت است	۹
۳	نَزَلَ	فرو فرستاد	۱۴ (۲۶)
۴	فُرْقَان	قرآن ، وسیله تشخیص حق از باطل	۷
۵	حَرَّمَ	حرام کرد	۲۰ (۲۸)
۶	أَلَّتْ	که ، کسی که ، چیزی که	۶۸
۷	أَخْرَجَ	خارج کرد ، بیرون آورد	۱۶ (۳۰)
۸	أَسْلَمْتُ	تسلیم شدم ، اسلام آوردم	۳ (۳۷)
۹	صَوَّرَ	صورت بخشید ، شکل داد	۲ (۳)
۱۰	أَحْسَنَ	نیکو ساخت	۹ (۱۷)
۱۱	مَصِير	سرانجام ، بازگشت	۲۸
۱۲	هَاجَرُوا	هجرت کردند	۹ (۱۰)
۱۳	جَاهَدُوا	جهاد کردند ، تلاش و کوشش کردند	۱۱ (۱۳)
۱۴	كَرَّمْنَا	گرامی داشتیم	۱ (۱۸)
۱۵	بَرَّ	خشکی	۱۲
۱۶	بَحَرَ	دریا ، ج: بِحَار ، أَبْحُر	۴۱
۱۷	فَضَّلْنَا	برتری دادیم	۷ (۱۷)

تمرین اول : فعلهای ماضی مزید را در آیات درس پیدا کنید و همراه با معنا و مصدر آنها ، در جدول زیر بنویسید .

ردیف	فعل	معنا	مصدر
۱			
۲			
۳			
۴			
۵			
۶			
۷			
۸			

ردیف	فعل	معنا	مصدر
۹			
۱۰			
۱۱			
۱۲			
۱۳			
۱۴			
۱۵			
۱۶			

تمرین دوم : فعلهای ماضی مزید را در آیات زیر مشخص کرده ، مصدر هر یک را زیر آنها بنویسید . سعی نمایید آیات را نیز ترجمه کنید .

۱- فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ : نساء ۵۹

۲- وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ : نساء ۱۲۵

۳- سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ : حدید ۱

۴- بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ : توبه ۱

۵- الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا : مائدة ۳

۱- فعلهای مزید را به نام وزن مصدر آنها می نامند . از این رو فعل اول از باب افعال ، فعل دوم از باب تفعیل ، فعل سوم از باب مُفاعَلَه و فعل چهارم از باب تفاعل است .

۲- وزن فعل و وزن مصدر همه فعلهایی که از یک باب هستند ، یکسان است . مثلاً همه فعلهای ماضی باب « افعال » بر وزن « أَفْعَلَ » و مصدر آنها بر وزن « افعال » است .

۳- ساختهای مختلف فعل ماضی مزید شبیه مجرد است ، مانند :

عَلَّمَ = یاد داد عَلَّمْتُ = یاد دادی
عَلَّمْتُمْ = یاد دادید عَلَّمْتُ = یاد دادم
عَلَّمْنَا = یاد دادیم

قاعده هفتم

فعلهای ماضی که دارای حروف زائد هستند مزید نامیده می شوند .

وزن ماضی چهار باب مزید عبارت است از : أَفْعَلَ ، فَعَّلَ ، فاعَلَ ، تفاعل

تمرین سوم : کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است ؟

الف ب ج د

□ □ □ □

۱- مَصِير ، أَحْسَن ، أَلْتی :

الف- راه ، نیکو ساخت ، کسی که ب- سرانجام ، نیکوتر ، کسی که

ج- راه ، نیکوتر ، که د- سرانجام ، نیکو ساخت ، که

□ □ □ □

۲- صَوَّرَ ، بَرَّ ، جَاهَدُوا :

الف- شکلها ، خشکی ، جهاد می کنند ب- شکل داد ، خشکی ، جهاد کردند

ج- شکل داد ، نیکی ، جهاد می کنند د- شکلها ، نیکی ، جهاد کردند

□ □ □ □

۳- نَزَلَ ، نُجُوم ، أَخْرَجَتْ :

الف- فرو فرستاد ، ستاره ، خارج کرد ب- فرود آمد ، ستارگان ، خارج کرد

ج- فرو فرستاد ، ستارگان ، خارج کردی د- فرود آمد ، ستاره ، خارج کردی

□ □ □ □

۴- عَلِمَ ، هَاجَرُوا ، أَسَلَمُوا :

الف- یاد داد ، هجرت می کنند ، تسلیم شدند

ب- دانست ، هجرت می کنند ، اسلام آوردند

ج- یاد داد ، هجرت کردند ، اسلام آوردند

د- دانست ، هجرت کردند ، تسلیم شدند

□ □ □ □

۵- حَرَمْنَا ، بَحَر ، فَضَّلْنَا :

الف- حرام کردیم ، دریاها ، ما را برتری داد

ب- بر ما حرام کرد ، دریاها ، برتری دادیم

ج- حرام کردیم ، دریا ، برتری دادیم

د- بر ما حرام کرد ، دریا ، ما را برتری داد

الف ب ج د

□ □ □ □

۶- بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ :

الف- بلکه (پیامبر) حق را آورد و مورد تصدیق پیامبران بود .

ب- بلکه (پیامبر) به حق آمد و مانند پیامبران راستگوست .

ج- بلکه (پیامبر) به حق آمد و مورد تصدیق پیامبران بود .

د- بلکه (پیامبر) حق را آورد و پیامبران را تصدیق کرد .

□ □ □ □

۷- فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ :

الف- پس هر کس از مؤمنان در آن (شهر) بود بیرون آوردیم .

ب- پس هر کس از مؤمنان در آن (شهر) بود بیرون آمد .

ج- چه کسی از مؤمنان در آن (شهر) بود که او را بیرون آوریم ؟

د- چه کسی از مؤمنان در آن (شهر) بود که بیرون آید ؟

□ □ □ □

۸- وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ :

الف- و موسی سی شب با ما وعده کرد و ما آن را با ده (شب دیگر) کامل کردیم .

ب- و سی شب با موسی وعده کردیم و او آن را به ده (شب دیگر) کامل کرد .

ج- و موسی سی شب با ما وعده کرد و آن را با ده (شب دیگر) کامل کرد .

د- و سی شب با موسی وعده کردیم و آن را با ده (شب دیگر) کامل کردیم .

□ □ □ □

۹- إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ :

الف- هر کس نیکی کند به خودش نیکی کرده است .

ب- نیکوترین شما کسی است که به خودش نیکی کرده باشد .

ج- اگر نیکی کردید به خودتان نیکی کرده اید .

د- نیکوترین شما کسی است که به دیگران نیکی کرده باشد .

۱۴ - کدام گزینه فعلی از باب تفاعل دارد ؟

☐ ☐ ☐ ☐

الف - تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ .

ب - إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا .

ج - إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ .

د - وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ .

۱۵ - کدام گزینه ، هم فعل مجرد و هم فعل مزید دارد ؟

☐ ☐ ☐ ☐

الف - قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلِ وَإِيَّايَ .

ب - فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ .

ج - وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا .

د - هر سه مورد .

تمرین ششم : گزینه مناسب را انتخاب کنید .

۱۶ - قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا... قَرِيَةً أَفْسَدُوهَا :

☐ ☐ ☐ ☐

الف - دَخَلَ ب - دَخَلُوا ج - أَدَخَلُوا د - أَدَخَلَ

۱۷ - قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا... إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ :

☐ ☐ ☐ ☐

الف - عَلَّمْنَاكَ ب - عَلَّمْتَنِي ج - عَلَّمْتَنَا د - عَلَّمْتُكَ

۱۸ - اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ... مِنَ السَّمَاءِ مَاءً :

☐ ☐ ☐ ☐

الف - أَنْزَلَ ب - نَزَلَ ج - خَرَجَ د - أَخْرَجَ

الف - پس اگر تو را تکذیب کرد ، بگو پروردگارم دارای رحمت گسترده‌ای است .

ب - پس اگر تو را تکذیب کردند ، بگو پروردگارتان دارای رحمت گسترده‌ای است .

ج - پس اگر تو را تکذیب کردند ، بگو پروردگارم دارای رحمت گسترده‌ای است .

د - پس اگر تو را تکذیب کرد ، بگو پروردگارتان دارای رحمت گسترده‌ای است .

تمرین پنجم : پاسخ صحیح را تشخیص دهید .

۱۱ - کدام گزینه فعلی از باب افعال دارد ؟

☐ ☐ ☐ ☐

الف - قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُمْ رِزْقًا .

ب - وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا .

ج - وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً .

د - وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا .

۱۲ - کدام گزینه فعلی از باب تفعیل دارد ؟

☐ ☐ ☐ ☐

الف - إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ .

ب - وَبَشِّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ .

ج - وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرَوا مِنْهُ .

د - هیچ کدام .

۱۳ - کدام گزینه فعلی از باب مفاعله دارد ؟

☐ ☐ ☐ ☐

الف - وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا .

ب - أَنْظِرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ .

ج - وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ .

د - « ب » و « ج » صحیح است .

« آتینا در اصل « آتینا » بوده است ، همانند « آمنتوا » .

توبه

بازگشت به سوی خدا

انسان همیشه در معرض وسوسه‌های شیطان است و از نزدیک شدن قیامت در غفلت به سر می‌برد. انسانهای با تقوا، هرگاه در برابر این وسوسه‌ها قرار می‌گیرند با یاد خدا هشیار و بینا شده و با پیروی از دین الهی از شیطان‌رهایی می‌یابند؛ ولی کافران با پیروی از شیطان همواره در باطل می‌مانند.

مؤمنان چون دچار گناه و گمراهی شوند، از خداوند آمرزش خواسته و خدای مهربان نیز توبه آنها را می‌پذیرد.

هر کس که از گمراهی توبه کند، ایمان آورد، عمل صالح انجام دهد و به راه حق گام نهد، حتماً آمرزش خداوند شامل او خواهد شد.

توبه و بازگشت به خداوند نه تنها موجب آمرزش گناهان و رستگاری در آخرت می‌شود، بلکه اگر مردم ایمان آورده و تقوا پیشه کنند، خداوند درهای رحمت و نعمت را از زمین و آسمان بر ایشان خواهد گشود.

این معانی را در آیات درس جستجو می‌کنیم.

الف- اَدْخَلْنَاهُ ب- اَدْخَلْنَاكَ ج- اَدْخَلْنَاكُمْ د- اَدْخَلْنَاهُمْ

۲۰- مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ... مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ: □□□□

الف- صَدَقْتُمْ ب- صَدَقَ ج- صَدَقُوا د- صَدَّقَ

تمرین هفتم: با آیات قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید.

۱- چه کسی محافظت قرآن را بر عهده گرفته است؟

۲- کدام آیه از واقعه روز غدیر و تکمیل دین یاد کرده است؟

۳- قرآن چه کسی را دارنده بهترین دین و روش زندگی می‌داند؟

۴- چه کسانی در نزد خداوند دارای درجات بزرگی بوده و از رستگارانند؟

۵- وقتی میان مسلمانان اختلافی پیش می‌آید، برای حل آن باید به چه کسی مراجعه

کنند؟

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ :
انبیاء ۱

۲- وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى :
طه ۸۲

۳- إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ :
اعراف ۲۰۱

۴- قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ :
مُلک ۲۹

۵- وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ :
اعراف ۹۶

۶- ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ :
محمد (ص) ۳

۷- وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ^۳

فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ :
توبه ۱۱۴

۱ - « طائف » در این آیه یعنی شیطانها و یا وسوسه هایی از آنها که به سراغ انسان می آیند .

۲ - « إذا » در اینجا به معنای « در این هنگام ، ناگهان » است .

۳ - گاهی قبل از ضمایر ، لفظ « یا » می آید ولی در معنا تفاوت خاصی ایجاد نمی کند .

فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ :

یونس ۷۵

۹- فَأَمَّا عَادُ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً :
فصلت ۱۵

۱۰- إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبُّنَا وَعَبْدُهُ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابٍ يَوْمَ الْيَمِّ :

زخرف ۶۴ و ۶۵

به کمک معنای کلمه های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه های آشنا

کلمه	مُعْرِض	غَفَّار	فَتَحْنَا	مَوْعِدَة	بَرَكَات	أَحْزَاب	مُجْرِم
معنا	روی گردان	بسیار آمرزنده	گشودیم	وعده	نعمتها	جمع حزب گروهها	گناهکار
تعداد	۱۹	۵ (۸)	۶ (۸)	۱ (۳۱)	۳	۱۹	۵۲

ماضی مزید (۲)

فعلهای قرآنی زیر را بخوانید و به مشخصات هر یک توجه کنید .

گروه دوم				گروه اول
وزن	مصدر	وزن	فعل مزید	فعل مجرد
تَفَعَّلَ	تَذَكَّرَ	تَفَعَّلَ	تَذَكَّرَ	ذَكَرَ
			به یاد آورد	یاد کرد
اِفْتَعَلَ	اجْتَمَعَ	اِفْتَعَلَ	اجْتَمَعَ	جَمَعَ
			جمع شد	جمع کرد
اِنْفَعَلَ	اِنصَرَفَ	اِنْفَعَلَ	اِنصَرَفَ	صَرَفَ
			بازگشت	بازگرداند
اِسْتَفْعَلَ	اِسْتِغْفَرَ	اِسْتَفْعَلَ	اِسْتِغْفَرَ	غَفَرَ
			آمرزش خواست	آمرزید

همان طور که ملاحظه می‌کنید فعلهای گروه اول ماضی مجرد و فعلهای گروه دوم ماضی مزید است . در این درس با چهار باب دیگر از فعلهای مزید آشنا می‌شوید . تمام نکاتی که در مورد فعلهای مزید در درس قبل گفته شد ، در این درس نیز صادق است . این چهار باب عبارتند از : تَفَعَّلَ ، اِفْتَعَلَ ، اِنْفَعَلَ ، اِسْتَفْعَلَ

قاعده هشتم

وزن ماضی چهار باب دیگر مزید عبارت است از :

تَفَعَّلَ ، اِفْتَعَلَ ، اِنْفَعَلَ ، اِسْتَفْعَلَ

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	اِقْتَرَبَ	نزدیک شد	۳ (۴)
۲	اِهْتَدَى	هدایت شد	۷ (۹)
۳	اِتَّقُوا	تقوا پیشه کردند	۱۹ (۲۶)
۴	مَسَّ	رسید ، تماس حاصل کرد	۲۸ (۳۱)
۵	تَذَكَّرُوا	متذکر شدند ، به یاد آوردند	۱ (۹)
۶	مُبْصِر	بینا ، روشن	۷ (۱۲)
۷	تَوَكَّلْنَا	توکل کردیم	۴ (۱۱)
۸	سَـ	بزودی	۱۱۲
۹	اِتَّبَعُوا	پیروی کردند	۲۳ (۵۴)
۱۰	تَبَيَّنَ	روشن شد ، مشخص شد	۱۱ (۱۲)
۱۱	تَبَرَّأَ	دوری جست	۲ (۴)
۱۲	اِسْتَكْبَرُوا	تکبر ورزیدند	۲۰ (۲۹)
۱۳	لَمْ يَرَوْا	ندیدند ، نمی‌بینند	۱۸
۱۴	اِخْتَلَفَ	اختلاف کرد	۴ (۳۵)
۱۵	عَسَى	شاید ، امیداست	۲۸

تمرینها

تمرین اول: فعلهای مزید بابهای جدید را در آیات درس پیدا کنید و همراه با معنا و

مصدر در جدول زیر بنویسید.

ردیف	فعل	معنا	مصدر
۶			
۷			
۸			
۹			
۱۰			

ردیف	فعل	معنا	مصدر
۱	اتَّقُوا	تقوا داشتند	اتِّقَاء
۲			
۳			
۴			
۵			

تمرین دوم: فعلهای ماضی مزید را در آیات زیر مشخص کرده، مصدر هر یک را

زیر آن بنویسید. سعی نمایید آیات را نیز ترجمه کنید.

۱- فَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ الرَّسُولُ: نساء ۶۴

۲- لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ: بقره ۲۵۶

۳- إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ۖ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ: انفطار ۱ و ۲

۴- قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى: طه ۲۷

۵- أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِيَتَّقُوا لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرٌ عَظِيمٌ: حُجرات ۳

تمرین سوم: کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است؟

الف ب ج د

☐ ☐ ☐ ☐

۱- مُبْصِر ، سَد ، حِزْب :

الف- نماینده ، بزودی ، گروهها

ج- بینا ، قطعاً ، گروهها

☐ ☐ ☐ ☐

۲- اقْتَرَبْتُ ، اتَّبَعْتُ ، اهْتَدَيْتُ :

الف- نزدیک شد ، پیروی کردی ، هدایت شدم

ب- نزدیک شدی ، پیروی کرد ، هدایت شدم

ج- نزدیک شد ، پیروی کرد ، هدایت شدی

د- نزدیک شدی ، پیروی کردی ، هدایت شدی

☐ ☐ ☐ ☐

۳- مَسَّنَا ، تَبَيَّنَ ، تَوَكَّلْنَا :

الف- رسیدیم ، روشن شد ، بر ما توکل کرد

ب- رسیدیم ، مشخص می شود ، توکل کردیم

ج- به ما رسید ، روشن شد ، توکل کردیم

د- به ما رسید ، مشخص می شود ، بر ما توکل کرد

☐ ☐ ☐ ☐

۴- لَمْ يَرَوْا ، اخْتَلَفْتُمْ ، اسْتَغْفَرُوا :

الف- نمی بینند ، مختلف بودید ، آمرزش خواستند

ب- ندیدند ، مختلف بودید ، آمرزش بخواهید

ج- نمی بینند ، اختلاف کردید ، آمرزش بخواهید

د- ندیدند ، اختلاف کردید ، آمرزش خواستند

□ □ □ □

الف- نَزَلَ ب- نَزَّلَ ج- نَزَّلُوا د- نَزَلُوا

□ □ □ □

۱۸- فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا ... إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ :

الف- أَنْزَلَتْ ب- أَنْزَلْتُ ج- نَزَّلْنَا د- أَنْزَلْنَا

□ □ □ □

۱۹- وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ... الشَّيْطَانُ الْأَقْلِيلُ :

الف- لَا تَتَّبِعُوا ب- لَا تَتَّبِعْ ج- لَا تَتَّبِعْتُ د- لَا تَتَّبِعْتُمْ

□ □ □ □

۲۰- بَلَى قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا... وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ :

الف- اسْتَكْبَرَ ب- اسْتَكْبَرْتُ ج- اسْتَكْبَرْتُمْ د- اسْتَكْبَرُوا

تمرین هفتم : با آیات قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید .

۱ - گمراه‌ترین افراد چه کسانی هستند ؟

۲ - کافران و مؤمنان هر کدام از چه پیروی می‌کنند ؟

۳ - هرگاه اهل تقوا مورد حمله و وسوسه شیطان قرار گیرند ، چه می‌کنند ؟

۴ - خداوند دل‌های چه کسانی را برای بدست آوردن تقوا آزموده است ؟ (حجرات ۱ تا ۵)

□ □ □ □

۱۳- کدام گزینه فعلی از باب انفعال دارد ؟

الف- وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ .

ب- فَإِنْ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ .

ج- فَأَنْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا .

د- «الف» و «ج» صحیح است .

□ □ □ □

۱۴- کدام گزینه فعلی از باب استفعال دارد ؟

الف- إِنْ خَيْرَ مَنْ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ .

ب- وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ ءَاسَلَمْتُكُمْ .

ج- قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ .

د- هر سه مورد صحیح است .

□ □ □ □

۱۵- کدام گزینه دارای دو فعل مزید است ؟

الف- إِنْ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ .

ب- قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي ءَامَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ .

ج- فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ .

د- «ب» و «ج» صحیح است .

تمرین ششم : گزینه مناسب را انتخاب کنید

□ □ □ □

۱۶- إِنِّي ... عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ :

الف- تَوَكَّلَ ب- تَوَكَّلْتُ ج- تَوَكَّلْنَا د- تَوَكَّلْتُ

روز بزرگ

خداوند پیامبران را با دلایل روشن و معیار سنجش حق و باطل به سوی مردم فرستاده است تا بدین وسیله مردم به عدالت رفتار کرده و آن را به پا دارند .

خداوند با فرستادن پیامبران ، مردم را به وادی امن و سلامت دعوت کرده و آنها را به راه راست راهنمایی نموده است .

پیامبران از برپایی روز بزرگی خبر داده‌اند . روزی که همه مردم برای حضور در محضر الهی به فرمان و قدرت خداوند از قبرها برمی‌خیزند و تنها اوست که در هر امری میان انسانها حکم می‌کند ؛ آن روز بدون تردید فرا خواهد رسید .

در آن روز هرکس اعمال خود را حاضر می‌بیند و به هیچ کس ظلم و ستم نمی‌شود و همه در می‌یابند که هرچه گناه کرده‌اند ، به زیان خود بوده و هرچه شکر نعمتهای الهی را به جا آورده ، به سود خود آنها بوده است و خداوند از تمام جهانیان بی‌نیاز است .

در آن روز نه ثروت سودی دارد و نه قدرت خویشان و نزدیکان ؛ تنها کسانی که با دلی پاک و تسلیم خداوند به سوی او آمده‌اند ، بهره‌مند هستند .

در آن روز عذرخواهی ستمگران سودی ندارد و جز نفرین و سرانجام شوم ، چیزی نصیب آنها نمی‌شود ؛ ولی مؤمنان نیکوکار ، پاداش نیک سعی و تلاش خود را می‌گیرند .

در آن روز ، بذر راستی و صداقت راستگویان با پاداش الهی به بار می‌نشیند ولی منافقان و دو رویان در انتظار عذاب الهی خواهند بود .

آیا براستی انسانها گمان نمی‌کنند که در روزی بزرگ دوباره زنده خواهند شد ؟ روزی که همه آدمیان در برابر خدای جهانیان به پا خواهند خاست !

این معانی ارزشمند را در آیات درس جستجو می‌کنیم .

آیات درس را به دقت بخوانید و معنا کنید .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿١﴾ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ : شعراء ۸۸ و ۸۹

۲- يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ :

۳- وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ : مؤمن ۵۲

۴- وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ : یونس ۲۵

۵- وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا : لقمان ۱۲

۶- وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ : نساء ۱۱۱

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ : آل عمران ۱۲۹

۷- لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ

أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا : احزاب ۲۴

۸- قَالَلَهُ يُحَكِّمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا : نساء ۱۴۱

۹- أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ * لِيَوْمٍ عَظِيمٍ

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ : مطففين ۴ تا ۶

۱۰- أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ : روم ۳۷

به کمک معنای کلمه‌های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه‌های آشنا

کلمه	مَعْدِرَةٌ	سَلِيم	حَمِيد	صِدْق	ذُنُوب
معنا	عذرخواهی پوزش	پاک ، سالم	ستوده	راستی	جمع ذنب گناهان
تعداد	۳	۲	۱۷	۱۴ (۳۶)	۳۷

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	يَنْفَعُ	سود می‌دهد	۲۱ (۴۲)
۲	آتَى بِهِ	آورد	۲ (۸)
۳	يَدْعُو	دعوت می‌کند ، فرامی‌خواند	۱۵
۴	يَشْكُرُ	شکر می‌کند ، سپاسگزاری می‌کند	۳ (۱۸)
۵	يَكْسِبُ	کسب می‌کند ، به دست می‌آورد	۳ (۴۰)
۶	إِثْم	گناه	۳۵
۷	يَغْفِرُ	می‌آمرزد	۳۳ (۴۴)
۸	يُعَذِّبُ	عذاب می‌کند	۲۶ (۳۸)
۹	يَجْزِي	پاداش یا کیفر می‌دهد	۱۳ (۲۸)
۱۰	يَتُوبُ	توبه می‌کند ، باز می‌گردد	۱۲ (۱۷)
۱۱	يَحْكُمُ	حکم می‌کند ، قضاوت می‌کند	۲۲ (۸۸)
۱۲	لَنْ	هرگز ، نه	۱۰۶
۱۳	يَجْعَلُ	قرار می‌دهد	۳۵ (۴۰)
۱۴	يَظُنُّ	گمان می‌کند	۲ (۳۰)
۱۵	يَقُومُ	می‌ایستد ، برمی‌خیزد	۶ (۲۷)
۱۶	يَبْسُطُ	گسترده و فراخ می‌گرداند	۱۱ (۲۲)
۱۷	يَقْدِرُ	کم می‌کند ، محدود می‌کند	۱۲ (۲۶)

تمرین اول : فعلهای مضارع مفرد غائب را در آیات درس پیدا کنید و همراه با معنا در جدول زیر بنویسید .

ردیف	فعل	معنا
۱		
۲		
۳		
۴		
۵		
۶		
۷		
۸		

ردیف	فعل	معنا
۹		
۱۰		
۱۱		
۱۲		
۱۳		
۱۴		
۱۵		
۱۶		

تمرین دوم : فعلهای مضارع مفرد غائب را در آیات زیر مشخص کرده ، زیر آنها خط بکشید . سعی نمایید آیات را نیز ترجمه کنید .

۱- إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ : نمل ۷۸

۲- إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ : فاطر ۱۰

۳- وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ :

مضارع مفرد غائب

فعلهای قرآنی زیر را بخوانید و به معنای آنها دقت کنید .

جَعَلَ = قرار داد	←	يَجْعَلُ = قرار می دهد
خَلَقَ = خلق کرد ، آفرید	←	يَخْلُقُ = خلق می کند ، می آفریند
عَلِمَ = دانست	←	يَعْلَمُ = می داند
قَالَ = گفت	←	يَقُولُ = می گوید
شَاءَ = خواست	←	يَشَاءُ = می خواهد
زَادَ = زیاد کرد ، افزود	←	يَزِيدُ = زیاد می کند ، می افزاید
هَدَى = هدایت کرد	←	يَهْدِي = هدایت می کند
سَعَى = کوشش کرد	←	يَسْعَى = کوشش می کند
دَعَا = خواند	←	يَدْعُو = می خواند
وَجَدَ = یافت	←	يَجِدُ = می یابد

معنای این افعال نشان می دهد که افعال ستون اول ، ماضی و ستون دوم مضارع است . همان طور که ملاحظه می کنید ، با افزودن «ی» به اول فعل ماضی مفرد غائب مضارع آن ساخته شده است . گاهی برای ساختن فعل مضارع ، تغییراتی در فعل پیش می آید که به تدریج با این تغییرات آشنا می شوید .

نکته : گاهی قبل از فعل مضارع ، کلمه «لَمْ» می آید ، در این حالت فعل مضارع غالباً به صورت فعل ماضی منفی معنا می شود ، مانند :

يَجِدُ = می یابد	←	لَمْ يَجِدْ = نیافت
يَجْعَلُ = قرار می دهد	←	لَمْ يَجْعَلْ = قرار نداده است

قاعده نهم

با افزودن «ی» به اول فعل ماضی مفرد غائب ، مضارع آن ساخته می شود .

ب- آن را آوردیم ، راست گفت ، هرگز پاداش نداد

ج- ما را آورد ، راست گفت ، پاداش نمی دهد

د- آن را آوردیم ، راستی ، پاداش نمی دهد

□ □ □ □

۵- لَا يَنْفَعُنَا ، بَسَطَ ، لَنْ يَقْدِرَ :

الف- به ما سود نمی بخشد ، گسترده می کند ، نتوانست

ب- ما سودی نداریم ، گسترد ، نتوانست

ج- به ما سود نمی بخشد ، گسترد ، هرگز نمی تواند

د- ما سودی نداریم ، گسترده می کند ، هرگز نمی تواند

تمرین چهارم : کدام ترجمه صحیح است ؟

□ □ □ □

۶- إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ :

الف- قطعاً برخی از گمان کنندگان گنهکار هستند .

ب- قطعاً برخی از کسانی که گمان می کنند ، گناه کرده اند .

ج- قطعاً برخی از گمانها گناه است .

د- قطعاً برخی از روی گمان ، گناه می کنند .

□ □ □ □

۷- يَدْعُوْكُمْ لِیَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوْبِكُمْ :

الف- اگر دعا کنید ، گناهانتان را می آمرزد .

ب- شما را فرا می خواند تا گناهانتان را ببامرزد .

ج- اگر شمارا دعا کند ، گناهانتان را می آمرزد .

د- او را فرا خوانید تا گناهانتان را ببامرزد .

۵- لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ

لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ :

تمرین سوم : کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است ؟

الف ب ج د
□ □ □ □

۱- لَمْ يَحْكَمْ ، حَمِيد ، يَدْعُوْكُمْ :

الف- حکم نمی کند ، ستایشگر ، شمارا فرامی خواند

ب- حکم نکرد ، ستوده ، شمارا فرامی خواند

ج- حکم نکرد ، ستایشگر ، فرامی خوانید

د- حکم نمی کند ، ستوده ، فرامی خوانید

□ □ □ □

۲- لَنْ يَغْفِرَ ، إِثْم ، لَا يُعَذِّبُنَا :

الف- هرگز نمی آمرزد ، نام ، او را عذاب نمی کنیم

ب- نیامرزد ، نام ، ما را عذاب نمی کند

ج- نیامرزد ، گناه ، او را عذاب نمی کنیم

د- هرگز نمی آمرزد ، گناه ، ما را عذاب نمی کند

□ □ □ □

۳- أَلَمْ يَجْعَلْ ، ذُنُوبَ ، لِيَقُومَ :

الف- آیا قرار نداد ، گناهان ، تا به پاخیزد

ب- آیا قرار نمی دهد ، گناهان ، هرگز به پانمی خیزد

ج- آیا قرار نداد ، گناه ، هرگز به پانمی خیزد

د- آیا قرار نمی دهد ، گناه ، تا به پاخیزد

۱۱ - کدام عبارت دارای سه فعل مضارع است ؟ □ □ □ □

الف - أَيْحَسِبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ.

ب - يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ.

ج - قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ.

د - «ب» و «ج» صحیح است .

۱۳ - کدام گزینه دارای فعل ماضی و مضارع است ؟ □ □ □ □

الف - قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ.

ب - مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَءَامَنْتُمْ.

ج - وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ.

د - هر سه مورد صحیح است .

۱۴ - کدام گزینه دارای فعل مضارع نیست ؟ □ □ □ □

الف - هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ.

ب - يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ.

ج - وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ.

د - «ب» و «ج» صحیح است .

۱۵ - کدام گزینه دارای دو فعل مضارع است ؟ □ □ □ □

الف - وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا.

ب - يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا.

ج - يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ.

د - حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ.

۸ - لِيَحْكَمْ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ : □ □ □ □

الف - تا مردم حکم کنند در آنچه که اختلاف کردند .

ب - تا میان مردم حکم کند در آنچه که اختلاف کردند .

ج - تا مردم حکم کنند در آنچه که اختلاف کردید .

د - تا میان مردم حکم کند در آنچه که اختلاف کردید .

۹ - وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ : □ □ □ □

الف - و به آنان پاداش بدهد ، مطابق بهترین کاری که می کردند .

ب - و به آنان پاداش داد ، مطابق بهترین کاری که می کردند .

ج - و به آنان پاداش بدهد ، مطابق بهترین کاری که می کنند .

د - و به آنان پاداش داد ، مطابق بهترین کاری که کردند .

۱۰ - وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا : □ □ □ □

الف - و گمان کردند همان طور که گمان کردند که خداوند هیچ کس را بر نمی انگیزد .

ب - و گمان کردند همان طور که گمان کردند که هیچ کس برای خداوند بر نمی خیزد .

ج - و گمان کردند همان طور که گمان کردند که هیچ کس برای خداوند بر نمی خیزد .

د - و گمان کردند همان طور که گمان کردند که خداوند هیچ کس را بر نمی انگیزد .

تمرین پنجم : پاسخ صحیح را انتخاب کنید .

۱۱ - کدام عبارت فقط دارای یک فعل مضارع است ؟ □ □ □ □

الف - وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ .

ب - وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ .

ج - وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى .

د - وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ .

گندم از گندم بروید، جوز جو

قرآن عمیق ترین و استوارترین معارف و حقایق را در مورد خداوند، هستی و انسان بیان کرده است. از این رو اگر جن و انس با هم متحد شوند، هرگز نمی توانند کتابی مانند قرآن عرضه کنند.

یکی از حقایق پر اهمیت که قرآن بسیار از آن سخن گفته، این است که آنچه در نهایت به انسان می رسد نتیجه عمل و کردار خود اوست.

گروهی را خداوند هدایت می کند چون خود در جستجوی هدایت بوده اند و گروهی سزاوار گمراهی و عذاب هستند زیرا خود با پیروی از شیاطین و دوستی با آنها، زمینه ساز این گمراهی و عذاب شده اند. مثلاً آنان که اموال یتیمان را به ناحق می خورند، در واقع آتش جهنم را خورده اند.

قرآن بارها با صراحت بیان کرده است که خداوند حتی ذره ای بر انسانها ستم نمی کند بلکه این خود مردم هستند که بر خود ستم روا می دارند. اگر بر آنها عذابی فرود آید به سبب تکذیب پیامبران و آیات الهی بوده و در واقع دلهای بیمارشان زمینه ساز این عذابهای سخت گشته است؛ و به وسیله آنچه که خود کسب کرده، گرفتار آتش جهنم شده اند.

از سوی دیگر، قرآن بشارت می دهد کسانی که نماز را به پا داشته، به نیازمندان کمک می کنند و زندگی دنیا آنها را از یاد خدا و آخرت باز نمی دارد، مطابق بهترین کارهایشان به آنها پاداش داده می شود و در بهشت های جاودان، از نعمتهای بی شمار بهره مند می گردند.

این معانی را در آیات درس جستجو می کنیم.

تمرین ستم: گزینه مناسب را انتخاب کنید.

۱۶- وَمَنْ لَمْ... اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ:

الف ب ج د

الف- يَكْسِبُ ب- يَعْلَمُ ج- يَهْدِي د- يَجْعَلُ □ □ □ □

۱۷- وَمِنَ النَّاسِ مَنْ... آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ:

الف- يَكُونُ ب- قُلْتَ ج- كُنْتَ د- يَقُولُ □ □ □ □

۱۸- أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ... مِثْلَهُمْ

الف- عَلِمَ ب- يَخْلُقُ ج- يَعْلَمُ د- خَلَقَ □ □ □ □

۱۹- قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي... السَّيْرِ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا:

الف- لَمْ يَعْلَمَ ب- لَنْ يَعْلَمَ ج- يَعْلَمُ د- لَا يَعْلَمُ □ □ □ □

۲۰- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ...

مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ:

الف- يَرْزُقُكُمْ ب- رَزَقْنَاهُمْ ج- رَزَقْنَاكُمْ د- يَرْزُقُكَ □ □ □ □

تمرین هفتم: با آیات قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید.

۱- پذیرنده توبه ها و آمرزنده بدیها کیست؟

۲- نتیجه سپاسگزاری از خداوند یا ارتکاب گناهان به چه کسی برمی گردد؟

۳- در روز قیامت چه چیزهایی برای انسان سودی ندارد و چه چیزی سودمند است؟

۴- خداوند برای هدایت مردم، انبیاء علیهم السلام را همراه چه چیزی و به چه منظوری

فرستاده است؟

وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ :

نور ۳۷

۹- فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ

أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنََّّهُمْ مُهْتَدُونَ :

آعراف ۳۰

۱۰- قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنَّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ

لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا :

إسراء ۸۸

به کمک معنای کلمه های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه های آشنا

کلمه	نَصْر	فَتَحَ	عَلَى	يَرْزُقُ	هَدَى	شَیَاطِينَ	اجْتَمَعَتِ
معنا	یاری	پیروزی گشایش	بلند مرتبه	روزی می دهد	هدایت کرد	جمع شیطان شیطانها	جمع شد
تعداد	۲۲ (۷۴)	۱۲ (۱۸)	۱۱	۱۲	۲۸ (۵۳)	۸۸	۱ (۴۴)

* لَّئِنْ = لَ + اِنْ

آیات درس را به دقت بخوانید و معنا کنید .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ * وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا :

نصر ۱ و ۲

۲- كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَتْهُمْ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ :

زمر ۲۵

۳- إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ :

یونس ۴۴

۴- وَكَانُوا يَقُولُونَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنْآ لَمَبْعُوثُونَ :

واقعه ۴۷

۵- وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ :

نحل ۶۵

۶- ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ

وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ :

حج ۶۲

۷- جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ

كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ :

نحل ۳۱

* ذَلِكَ بِأَنَّ : این به خاطر آن است که

کلمه های جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	يَدْخُلُونَ	داخل می شوند	۱۳ (۲۱)
۲	أَفْوَاجًا	جمع قَوَج ، گروه گروه	۲ (۴)
۳	آتَى	آمد	۲۷ (۴۰)
۴	يَشْعُرُونَ	می فهمند ، درک می کنند	۲۱
۵	يَظْلِمُونَ	ستم می کنند	۱۳ (۳۷)
۶	أَحْيَا	زنده کرد	۱۱ (۱۶)
۷	يَسْمَعُونَ	می شنوند ، می پذیرند	۲۲ (۶۰)
۸	يَدْعُونَ	دعوت می کنند ، می خوانند	۲۶
۹	عَدَن	جاودان	۱۱
۱۰	يَشَاءُونَ	می خواهند	۵ (۱۸)
۱۱	يَزِيدُ	می افزاید	۱۷ (۴۴)
۱۲	حَقَّ	سزاوار بود ، محقق شد	۱۷ (۱۸)
۱۳	يَحْسَبُونَ	گمان می کنند ، می پندارند	۸ (۳۱)
۱۴	إِنْسٍ	انسان ، بشر	۱۸
۱۵	يَأْتُونَ بِـ	می آورند	۲۰ (۱۱۲)
۱۶	ظَهَرَ	پشتیان	۶
۱۷	يَنْظُرُونَ	نگاه می کنند ، انتظار دارند	۲۷ (۳۹)

فعلهای قرآنی زیر را بخوانید و به معنای آنها دقت کنید .

يَقُولُ = می گوید ← يَقُولُونَ = می گویند

يَشَاءُ = می خواهد ← يَشَاءُونَ = می خواهند

يَرِثُ = به ارث می برد ← يَرِثُونَ = به ارث می برند

يَدْعُو = دعوت می کند ← يَدْعُونَ = دعوت می کنند

يَهْدِي = هدایت می کند ← يَهْدُونَ = هدایت می کنند

يَأْتِي بِـ = می آورد ← يَأْتُونَ بِـ = می آورند

يَرَى = می بیند ← يَرَوْنَ = می بینند

ملاحظه می کنید که ستون اول ، فعلهای مضارع مفرد غائب و ستون دوم جمع آنهاست . همان طور که می بینید با افزودن «و» به فعل مفرد ، جمع آن ساخته شده است . معمولاً در آخر فعل مضارع جمع «ن» می آید .
دو نکته :

۱ - گاهی به جای «ن» در آخر فعل ، الف ناخوانا می آید ، مانند :

يَقُولُونَ ← إِنْ يَقُولُوا = اگر بگویند

يَخْلُقُونَ ← لَنْ يَخْلُقُوا = هرگز نمی آفرینند

۲ - اگر قبل از فعل مضارع «كان» بیاید ، به صورت ماضی استمراری معنا می شود .

مانند : يَعْبُدُ = عبادت می کند ← كَانَ يَعْبُدُ = عبادت می کرد

يَعْمَلُونَ = عمل می کنند ← كَانُوا يَعْمَلُونَ = عمل می کردند

قاعده دهم

با افزودن «و» به فعل مضارع مفرد غائب ، جمع آن ساخته می شود .

تمرینها

تمرین اول: فعلهای مضارع جمع غائب را در آیات درس مشخص کرده، همراه با

معنا در جدول زیر بنویسید.

ردیف	فعل	معنا	ردیف	فعل	معنا
۶			۱		
۷			۲		
۸			۳		
۹			۴		
۱۰			۵		

تمرین دوم: فعلهای مضارع جمع غائب را در آیات زیر مشخص کرده زیر آنها خط

بکشید. سعی نمایید آیات را نیز ترجمه کنید.

۱- إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ

فَأُولَٰئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

نساء ۱۷

۲- سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ۖ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ

صافات ۱۸۰ تا ۱۸۲

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

۳- إِنْ الدِّينَ يَاحِلُولُ أَمْوَالِ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَنَالُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا

نساء ۱۰

۴- قَوْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

بقره ۷۹

۵- فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

بقره ۱۰

تمرین سوم: کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است؟

الف ب ج د
□ □ □ □

۱- يَنْظُرُونَ ، عَلَى ، يَأْتُونَ :

الف- انتظار دارند ، برتر ، می آورند

ب- نگاه می کنند ، برتر ، می آیند

ج- نگاه می کنند ، بلندمرتبه ، می آورند

د- انتظار دارند ، بلندمرتبه ، می آیند

□ □ □ □

۲- ظَهَرَ ، أَحْيَيْنَاهَا ، عَدَن :

الف- پشتیبان ، او ما را زنده کرد ، بهشت

ب- پشت ، او ما را زنده کرد ، جاودان

ج- پشتیبان ، آن را زنده کردیم ، جاودان

د- پشت ، آن را زنده کردیم ، بهشت

□ □ □ □

۳- يَحْسَبُونَ ، اجْتَمَعَتْ ، يَرْزُقُكُمْ :

الف- گمان می کنند ، جمع شد ، به شماروزی می دهد

ب- می پندارید ، جمع می شود ، به شماروزی می دهد

ج- می پندارید ، جمع شد ، شماروزی می دهید

د- گمان می کنند ، جمع می شود ، شماروزی می دهید

۸- فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّةَ الْأَوَّلِينَ :

□ □ □ □

الف - پس آیا جز سنت پیشینیان را انتظار دارید ؟

ب - پس آیا جز سنت پیشینیان را انتظار داشتند ؟

ج - پس آیا جز سنت پیشینیان را انتظار دارند ؟

د - پس آیا جز سنت پیشینیان را انتظار داشتید ؟

۹- أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ :

□ □ □ □

الف - یا پیامبرشان را نشناختند که منکر او هستند .

ب - آیا پیامبرشان را نمی شناسند که او را انکار می کنند .

ج - یا پیامبرشان را نمی شناسند که منکر او هستند .

د - آیا پیامبرشان را نشناختند که او را انکار می کنند .

۱۰- فَالْيَنَّا مَرَجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ :

□ □ □ □

الف - پس بازگشتشان به سوی ماست ، سپس خداوند بر آنچه انجام می دهید گواه است .

ب - پس بازگشتتان به سوی ماست ، سپس خداوند بر آنچه انجام می دهید گواه است .

ج - پس بازگشتتان به سوی ماست ، سپس خداوند بر آنچه انجام می دهند گواه است .

د - پس بازگشتشان به سوی ماست ، سپس خداوند بر آنچه انجام می دهند گواه است .

تمرین پنجم : کدام پاسخ صحیح است ؟

۱۱ - کدام گزینه دارای فعل مضارع جمع غائب نیست ؟

□ □ □ □

الف - وَرَحْمَةُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ .

ب - إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ .

ج - وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا .

د - أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ .

الف - حدس نمی زنند ، سزاوار بود ، داخل نمی شوند

ب - درک نمی کنند ، راست و درست ، داخل نمی شوند

ج - حدس نمی زنند ، راست و درست ، داخل نشده اند

د - درک نمی کنند ، سزاوار بود ، داخل نشده اند

۵- يَدْعُونَنَا ، يَظْلِمُ ، لَا يَسْمَعُونَ :

□ □ □ □

الف - ما را می خوانند ، ستم می کرد ، نمی شنیدند

ب - ما را می خوانند ، ستم می کند ، نمی شنوند

ج - ما دعوت می کنیم ، ستم می کرد ، نمی شنوند

د - ما دعوت می کنیم ، ستم می کند ، نمی شنیدند

تمرین چهارم : کدام ترجمه صحیح است ؟

۶- أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ :

□ □ □ □

الف - پس آیا به باطل ایمان می آورید و به نعمت خدا کافر می شوید ؟

ب - پس آیا به نعمت خدا ایمان می آورند و به باطل کافر می شوند ؟

ج - پس آیا به نعمت خدا ایمان می آورید و به باطل کافر می شوید ؟

د - پس آیا به باطل ایمان می آورند و به نعمت خدا کافر می شوند ؟

۷- فَاذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ فَأُولَٰئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَافِرُونَ :

□ □ □ □

الف - پس چون گواهان را نمی آورند ، ایشان در نزد خدا دروغگویند .

ب - پس چون گواهان را نیاوردند ، ایشان در نزد خدا دروغگویند .

ج - پس چون گواهان را نمی آورند ، ایشان در نزد خدا دروغ می گویند .

د - پس چون گواهان را نیاوردند ، ایشان در نزد خدا دروغ می گویند .

الف ب ج د

☐ ☐ ☐ ☐

۱۶- أُولَئِكَ مَاوَاهُمُ النَّارُ بِمَا... يَكْسِبُونَ :

الف- يَكُونُونَ ب- كانوا ج- كَانَ د- يَكُونُ

☐ ☐ ☐ ☐

۱۷- أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ ... :

الف- لَا يَشْعُرُ ب- لَا يَشْعُرُونَ ج- لَا يَنْظُرُونَ د- لَا يَنْظُرُ

☐ ☐ ☐ ☐

۱۸- الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ ... :

الف- يَعْلَمُ ب- عَلِمَ ج- عَلِمُوا د- يَعْلَمُونَ

☐ ☐ ☐ ☐

۱۹- الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ... كَمَا يَعْرِفُونَ آبْنَاءَهُمْ :

الف- يَعْرِفُهُ ب- عَرَفَهُ ج- يَعْرِفُونَهُ د- يَعْرِفُهَا

☐ ☐ ☐ ☐

۲۰- وَالَّذِينَ... لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا... :

الف- كَفَرُوا ، يَكْفُرُونَ ب- كَفَر ، يَكْفُرُ

ج- يَكْفُرُونَ ، كَفَرُوا د- يَكْفُر ، كَفَر

تمرین هفتم : با آیات قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید .

۱- چه کسانی سزاوار گمراهی هستند ؟

۲- خداوند چگونه زمین مرده را زنده می کند ؟

۳- خداوند در چه صورتی توبه گنهکاران را می پذیرد ؟

۴- کسانی که اموال یتیمان را به ناحق می خورند ، به چه عذابی دچار می شوند ؟

۱۱- کدام گزینه جمع مضارع دارد :

☐ ☐ ☐ ☐

الف- وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ .

ب- وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا .

ج- لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ .

د- فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ .

☐ ☐ ☐ ☐

۱۳- کدام گزینه دارای فعل مضارع جمع بیشتری است ؟

الف- أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ .

ب- الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ

وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ .

ج- جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ

وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ .

د- «الف» و «ب» هر دو صحیح است .

۱۴- کدام گزینه فقط دارای یک فعل ماضی و یک فعل مضارع است ؟

☐ ☐ ☐ ☐

الف- فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَعْفُ جُندًا .

ب- يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ .

ج- ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ .

د- وَآيَةٌ لَهُمْ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ .

۱۵- آیه «وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ»

☐ ☐ ☐ ☐

دارای چه فعلهایی است ؟

الف- دو فعل مضارع و دو فعل ماضی . ب- دو فعل مضارع و یک فعل ماضی .

ج- یک فعل مضارع و دو فعل ماضی . د- دو فعل مضارع .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ :

حج ۷۰

۲- إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَهُمْ نَصِيرًا :

نساء ۱۴۵

۳- وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ :

ابراهيم ۸

۴- أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ :

حج ۶۵

۵- وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرْنَا بِهَا

قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ اتَّقُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا لَا تَعْلَمُونَ :

آعراف ۲۸

۶- قُلْ إِنْ كُنْتُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ* وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا

فُضِّلَتْ ۹

ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ :

۷- وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ

بقره ۱۴۳

وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا :

* اگر بعد از اسم مفرد، «ین» یا «ان» بیاید، اسم تشبیه ساخته می شود. اسم تشبیه بر دو چیز یا دو شخص دلالت دارد

مانند: یوم + ین = یومین : دو روز

رجل + ان = رجلان : دو مرد

شریکان ناتوان

قرآن کریم ، وجود مقدس خداوند را قطعی و روشن می داند و می فرماید حتی اگر از کافران بپرسید که آفریدگار آسمانها و زمین کیست و یا چه کسی از آسمان آب را فرو می فرستد و زمین مرده را زنده می کند ، قطعاً خواهند گفت : خداوند !

اما گروهی از مردم از روی جهل و نادانی یا پیروی از سنتهای غلط جامعه و تعصب در پیروی از بزرگان و گذشتگان و یا هواهای نفسانی خویش ، برای خدای یگانه شریک قائل می شوند و وقتی به کارهای زشت آنها اعتراض می شود ، پاسخ می دهند پدران ما نیز چنین می کرده اند و خدا این گونه فرمان داده است ؛ در حالی که خداوند هرگز به انجام کار زشت دستور نمی دهد .

پیامبران الهی مردم را راهنمایی کرده و آنها را از پرستش خدایان دروغین باز می داشتند تا آنان را از بندها و زنجیرهایی که بر اندیشه و جسم و جانشان بسته بود رهایی بخشند .

پیامبران از مردم می پرسیدند آنچه را شریک خدا قرار می دهید ، آیا می توانند به شما سودی رسانده یا زیانی را از شما دور سازند و اگر از آنها کمک بخواهید ، آیا می شنوند تا بتوانند نیازهایتان را برطرف کنند و به شما روزی دهند ؟ پس چگونه برای خداوندی که آفریدگار و صاحب اختیار تمامی جهان هستی است شریک قائل می شوید ، چرا اندیشه و تفکر نمی کنید ؟!

این معانی را در آیات درس جستجو می کنیم .

کلمه های جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	دَرَك	جایگاه پست	۱
۲	تَجِد	می یابی	۲۲ (۶۳)
۳	تَكْفُرُونَ (إِنْ تَكْفُرُوا)	کافر می شوید (اگر کافر شوید)	۱۹ (۸۵)
۴	تَرَى *	می بینی	۷۵ (۱۱۴)
۵	فُلْک	کشتی	۲۳
۶	تَقُولُونَ	می گوید	۲۱ (۷۱)
۷	تَجْعَلُونَ	قرار می دهید	۴ (۲۶)
۸	أَنْدَاد	همتایان ، شریکان	۶
۹	تَكُونُونَ (لِتَكُونُوا)	می باشید (تا باشید)	۱۶ (۳۱)
۱۰	تَدْعُونَ	دعوت می کنید ، می خوانید	۲۶ (۶۵)
۱۱	يَضُرُّ	ضرر و زیان می رساند	۱۰ (۱۸)
۱۲	أَفٍّ	کلمه ای برای اظهار ناراحتی و تنفر	۳
۱۳	تَعْبُدُونَ	عبادت می کنید ، می پرستید	۲۳ (۵۵)
۱۴	تَعْقِلُونَ	تفکر و اندیشه می کنید	۲۴ (۴۸)
۱۵	أُمَّهَات	جمع اُم ، مادران	۳۵
۱۶	أَفْئِدَة	جمع فُؤَاد ، دلها	۱۶
۱۷	تَشْكُرُونَ	شکر می کنید ، سپاسگزاری می کنید	۲۰ (۳۱)
۱۸	تَهْدِي	هدایت می کنی	۵ (۵۸)

* هر گاه کلمه «تَم» قبل از افعالی مانند «تَرَى» بیاید ، «ی» حذف می شود ، مانند : لَم + تَرَى = لَمْ تَرَ

۸- مَنْ يَسْمَعُ مِنْكُمْ ادْعُوهُمْ اَوْ يَنْفَعُكُمْ اَوْ يَضُرُّهُمْ

قالوا بَلْ وَجَدْنَا اِبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ : شعراء ۷۲ تا ۷۴

۹- قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ

أَفِ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ : انبیاء ۶۶ و ۶۷

۱۰- وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا *

وَجَعَلَ لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ : نحل ۷۸

به کمک معنای کلمه های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه های آشنا

کلمه	سَخَّرَ	وَسَطَ	أَسْفَلَ	فَاحِشَةً ، فَحِشَاءَ
معنا	در اختیار قرار داد	میان ، معتدل	پایین ترین ، پایین تر	کار بسیار زشت
تعداد	۱۸ (۲۲)	۱ (۵)	۶	۲۰

کلمه	بُطُون	يَوْمَيْنِ	يَفْعَلُونَ	يَأْمُرُ
معنا	جمع بَطْن ، شکمها	دو روز	انجام می دهند	امر می کند ، فرمان می دهد
تعداد	۱۷	۳	۱۷ (۷۶)	۱۳ (۴۶)

* «لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا» در اینجا به معنای «در حالی که چیزی نمی دانستید» است .

تمرین اول: فعلهای مضارع مخاطب را در آیات درس مشخص کرده، همراه با معنا

در جدول زیر بنویسید.

ردیف	فعل	معنا
۱		
۲		
۳		
۴		
۵		
۶		

ردیف	فعل	معنا
۷		
۸		
۹		
۱۰		
۱۱		
۱۲		

تمرین دوم: فعلهای مضارع مخاطب را در آیات زیر مشخص کرده، زیر آنها خط

بکشید. سعی نمایید آیات را نیز ترجمه کنید.

مؤمنون ۷۳

۱- وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ :

۲- وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا :

بقره ۸۳

۳- قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ :

آل عمران ۹۸

مضارع

فعلهای قرآنی زیر را بخوانید و به معنای آنها دقت کنید.

يَعْلَمُ = می داند ← تَعْلَمُ = می دانی

يَشَاءُ = می خواهد ← تَشَاءُ = می خواهی

يَهْدِي = هدایت می کند ← تَهْدِي = هدایت می کنی

يَحْكُمُونَ = قضاوت می کنند ← تَحْكُمُونَ = قضاوت می کنید

يَأْمُرُونَ = امر می کنند ← تَأْمُرُونَ = امر می کنید

يَنْهَوْنَ = نهی می کنند ← تَنْهَوْنَ = نهی می کنید

با دقت در معنای این فعلها متوجه می شوید که ستون اول فعلهای غائب و ستون دوم

مخاطب می باشد. با تبدیل «ی» به «ت» فعلهای غائب به مخاطب تبدیل شده است.

دو نکته:

۱- گاهی «ت» در اول فعل مضارع، نشانه مخاطب نیست، بلکه نشانه مؤنث غائب

است. این تفاوت را از معنای کلی جمله متوجه می شویم، مانند:

...وَالْفُلُكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ = ... و کشتی را که در دریا حرکت می کند.

۲- گاهی در اول فعل مضارع «ل» و در آخر آن «ن» می آید و فعل را تأکید می کند.

مانند: يَقُولُ = می گوید ← لَيَقُولَنَّ = حتماً می گوید

يَقُولُونَ = می گویند ← لَيَقُولَنَّ = حتماً می گویند

دقت کنید در حالت تأکید، واو جمع به ضمّه تبدیل می شود.

قاعده یازدهم

با تبدیل «ی» به «ت» در اول فعل مضارع غائب

مخاطب آن ساخته می شود.

- الف- آن را در اختیار قرار دادیم ، دلها ، اگر هدایت کنید
 ب- آن را در اختیار قرار دادیم ، دل ، که هدایت کنید
 ج- او ما را در اختیار قرار داد ، دل ، اگر هدایت کنید
 د- او ما را در اختیار قرار داد ، دلها ، که هدایت کنید

۵- لَمْ تَجِدُوا ، تَدْعُونَهُ ، لَنْ تَرَانِي :

- الف- نیافته‌اید ، او را خواندید ، مرا ندیدی
 ب- نمی‌یابید ، او را می‌خوانید ، مرا ندیدی
 ج- نمی‌یابید ، او را خواندید ، هرگز مرا نمی‌بینی
 د- نیافته‌اید ، او را می‌خوانید ، هرگز مرا نمی‌بینی

تمرین چهارم : کدام ترجمه صحیح است ؟

۶- إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادُ أَمْثَلُكُمْ :

- الف- قطعاً کسانی را که غیر از خدا می‌خوانند (می‌پرستیدند) بندگانمانند خودشانند .
 ب- قطعاً شما غیر از خدا بندگانمانند خودتان را می‌خوانید (می‌پرستید) .
 ج- قطعاً کسانی را که غیر از خدا می‌خوانید (می‌پرستید) بندگانمانند خودتان هستند .
 د- قطعاً آنها غیر از خدا بندگانمانند خودشان را می‌خوانند (می‌پرستند) .

۷- وَقَالَ شُرَكَائُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِلَّا نَا تَعْبُدُونَ :

- الف- و به شریکان خود گفتند ما شما را پرستش نمی‌کردیم .
 ب- و شریکان آنها گفتند چرا شما ما را پرستش می‌کنید .
 ج- و به شریکان خود گفتند چرا ما شما را پرستش کنیم .
 د- و شریکان آنها گفتند شما ما را پرستش نمی‌کردید .

۵- إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ :

تمرین سوم : کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است ؟

۱- لَا يَعْقِلُونَ ، لَنْ تَفْعَلُوا ، تَأْمُرُكَ :

- الف- اندیشه نمی‌کنند ، هرگز انجام نمی‌دهید ، به تو امر می‌کند
 ب- اندیشه نمی‌کنند ، هرگز انجام ندادید ، تو امر می‌کنی
 ج- اندیشه نکردند ، هرگز انجام نمی‌دهید ، تو امر می‌کنی
 د- اندیشه نکردند ، هرگز انجام ندادید ، به تو امر می‌کند

۲- لَتَرُوهُنَّ ، يَضْرِبْنَ ، لَوْلَا تَشْكُرُونَ :

- الف- حتماً می‌بینی ، زیان می‌رسانند ، چرا سپاسگزاری نکردید
 ب- حتماً می‌بینید ، زیان می‌رسانند ، چرا سپاسگزاری نمی‌کنید
 ج- حتماً می‌بینید ، زیان می‌رسانید ، چرا سپاسگزاری نکردید
 د- حتماً می‌بینی ، زیان می‌رسانید ، چرا سپاسگزاری نمی‌کنید

۳- أَتَجْعَلُ ، أَنْ تَقُولَ ، لِمَ تَعْبُدُ :

- الف- قرار نمی‌دهی ، که بگویی ، نپرستیدی
 ب- قرار نمی‌دهی ، هرگز نمی‌گویی ، چرا می‌پرستی
 ج- آیا قرار می‌دهی ، که بگویی ، چرا می‌پرستی
 د- آیا قرار می‌دهی ، هرگز نمی‌گویی ، نپرستیدی

- الف - يا عباد لا خوف عليكم اليوم ولا انتم تحزنون .
 ب - افرأيتم ما تحرثون * انتم تزرعونه ام نحن الزارعون .
 ج - يا اهل الكتاب لم تكفرون بآيات الله وانتم تشهدون .
 د - وان عليكم لحافظين * كراما كاتبين * يعلمون ما تفعلون .

۱۳ - کدام گزینه دارای فعل مضارع مفرد مخاطب است ؟ □ □ □ □

- الف - وما ينطق عن الهوى .
 ب - ان كنت قلته فقد علمته .
 ج - قل من يرزقكم من السماوات والارض قل الله .
 د - وما تسألهم عليه من اجر ان هو الا ذكر للعالمين .

۱۴ - کدام گزینه دارای فعل مضارع ماضی و مضارع است ؟ □ □ □ □

- الف - افرأيتم الماء الذي تشربون .
 ب - ام حسبتم ان تدخلوا الجنة .
 ج - انتم تخلقونه ام نحن الخالقون .
 د - « الف » و « ب » صحیح است .

۱۵ - آیه زیر دارای چه فعلهایی است ؟ □ □ □ □

- وما أرسلنا قبلك من المرسلين الا انهم ليأكلون الطعام ويمشون في الأسواق وجعلنا بعضكم لبعض فتنه اتصبرون وكان ربك بصيرا .

- الف - چهار ماضی و چهار مضارع
 ب - چهار ماضی و سه مضارع
 ج - سه ماضی و چهار مضارع
 د - سه ماضی و سه مضارع

- الف - و اگر ایشان را به سوی هدایت بخوانی نمی شنوند .
 ب - و اگر ایشان را به سوی هدایت می خواندی نمی شنیدند .
 ج - و هرگز ایشان را به سوی هدایت نخوان که نمی شنوند .
 د - و حتی اگر ایشان را به سوی هدایت می خواندی نمی شنیدند .

۹ - وان تصبروا وتتقوا لا يضرركم كيدهم شيئا : □ □ □ □

- الف - و اگر صبر می کردید و تقوا داشتید ، مکر ایشان هیچ زبانی به شما نمی رساند .
 ب - و اگر صبر می کردید و تقوا داشتید ، از مکر ایشان زیان نمی دیدید .
 ج - و اگر صبر کنید و تقوا داشته باشید ، مکر ایشان هیچ زبانی به شما نمی رساند .
 د - و اگر صبر کنید و تقوا داشته باشید ، از مکر ایشان زیان نمی بینید .

۱۰ - يا ايها الذين آمنوا لم تقولون ما لا تفعلون : □ □ □ □

- الف - ای اهل ایمان چرا می گوید آنچه را که عمل نمی کنید .
 ب - ای اهل ایمان نگوید آنچه را که عمل نمی کنید .
 ج - ای اهل ایمان چرا می گوید آنچه را که عمل نکردید .
 د - ای اهل ایمان نگوید آنچه را که عمل نکردید .

تمرین پنجم : گزینه صحیح را انتخاب کنید .

۱۱ - کدام گزینه دارای فعل مضارع مخاطب نیست ؟ □ □ □ □

- الف - وما تفعلوا من خير فان الله بهي علم .
 ب - ولكم فيها منافع كثيرة ومنها تأكلون .
 ج - وهو الذي سخّر البحر لتأكلوا منه لحما طريّا .
 د - ألم يروا أنا جعلنا الليل لیسكنوا فيه والنهار مبصرا .

راه توحید ، راه شرک

اساس نهضت انبیاء علیهم السلام ، دعوت به توحید و مبارزه با شرک بوده است .
 تمامی سعادت و رستگاری دنیا و آخرت در گرو پرستش خداوند یکتاست
 و تمامی خُسران و شقاوت نتیجه شرک و کفر است .
 انبیاء علیهم السلام با دلسوزی و صبر و پایداری ، برای هدایت مردم سعی و تلاش
 فراوان نموده و هیچ‌گاه به خط شرک متمایل نشدند .

گاهی سردمداران کفر و شرک به پیامبران نسبت جهل و دروغ‌گویی می‌دادند و از
 آنها می‌خواستند که از دعوت به توحید دست بردارند ؛ ولی پاسخ پیامبران این بود که راه ما
 راه هدایت به سوی خداست ، این راه را با فکر و اندیشه و بینش صحیح انتخاب کرده‌ایم .
 اما وقتی این دعوتها به نتیجه و پذیرش مطلوب نمی‌رسید ، پیامبران با قاطعیت تمام
 از رفتار و اندیشه کافران بی‌زاری می‌جستند . پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نیز پس از
 گفتگوها و برخوردهای مختلف با کفار و مشرکین ، در یک اعلام رسمی از روش آنها
 بی‌زاری می‌جوید و با قاطعیت از زبان قرآن به آنها می‌گوید : من خدایان دروغین شما را
 نمی‌پرستم و شما نیز خداوند یکتا را نمی‌پرستید ؛ راه ما از راه شما جداست .

انکار و لجاجت کافران نتیجه‌ای جز زیان و پشیمانی ندارد و در آخرت خواهند
 گفت اگر ما درست می‌اندیشیدیم و از پیامبران پیروی می‌کردیم ، اهل آتش و دوزخ
 نبودیم .

این حقایق هشدار دهنده و سعادت آفرین را در آیات درس جستجو می‌کنیم .

۱۶- إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا... لَكُمْ رِزْقًا :

الف ب ج د

الف- تَمْلِكُونَ ب- يَمْلِكُونَ ج- تَمْلِكُ د- يَمْلِكُ □ □ □ □

۱۷- وَإِذَا حَكَمْتُم بَيْنَ النَّاسِ أَنْ... بِالْعَدْلِ :

الف- تَحْكُمُ ب- تَحْكُمُوا ج- يَحْكُمُ د- يَحْكُمُوا □ □ □ □

۱۸- وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا... :

الف- تَكْسِبُونَ ب- تَكْسِبُ ج- يَكْسِبُونَ د- يَكْسِبُ □ □ □ □

۱۹- قَالَ مَا مَنَّكَ إِلَّا... إِذْ أَمَرْتُكَ :

الف- تَسْجُدُ ب- تَسْجُدُوا ج- يَسْجُدُ د- يَسْجُدُوا □ □ □ □

۲۰- وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ... رَبِّيَ اللَّهُ :

الف- تَقُولُ ب- يَقُولُوا ج- يَقُولُ د- تَقُولُوا □ □ □ □

تمرین هفتم : با آیات قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید .

۱ - خداوند از قوم بنی اسرائیل چه پیمانی گرفته است ؟

۲ - برخی از اقوام دلیل انجام کارهای زشت خود را چه می‌پنداشتند ؟

۳ - امت وسط یعنی چه و ایشان چه کسانی هستند و نسبت به مردم چه حالتی دارند ؟

۴ - چه کسی به بت پرستان گفت چرا غیر از خدا چیزهایی را می‌پرستید که برای شما هیچ

سود و زیانی ندارند ؟ (انبیاء ۶۲ تا ۶۷)

وَأِنَّا لَنَنْظُرُكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ :

أعراف ۶۶

۸- قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي

وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ :

يوسف ۱۰۸

۹- قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ :

قصص ۱۷

۱۰- قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ :

زمر ۱۳

به کمک معنای کلمه‌های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه‌های آشنا

کلمه	عابد	أَنْعَمْتَ	بَصِيرَةٌ	سَفَاهَةٌ	لِقَاء	حُجَّةٌ
معنا	عبادت کننده	نعمت دادی	بینش ، بینایی	نادانی	دیدار	دلیل
			ج : بَصَائِر	بی‌خردی		برهان
تعداد	۱۲	۵ (۱۷)	۷	۲	۲۴	۷

* بِمَا : به خاطر این که

آیاتُ درس را به دقت بخوانید و معنا کنید .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ * لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ * وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ * وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ * لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ :

کافرون

۲- وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ :

عنکبوت ۶۹

۳- يَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجَرْتُمْنِي إِلَّا عَلَى الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ :

هود ۵۱

۴- وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ

أنعام ۸۳

إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ :

۵- وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسَاكُمْ كَمَا نَسَيْتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ

جاثیه ۳۴

وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ :

۶- وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلٌ وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِيئون مِمَّا أَعْمَلُ

يونس ۴۱

وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ :

فعل‌های قرآنی زیر را بخوانید و به معنای آنها دقت کنید .

أَعْلَمَ = می‌دانم	← نَعْلَمَ = می‌دانیم
أَخْلَقَ = می‌آفرینم	← نَخْلُقُ = می‌آفرینیم
أَذْكُرُ = یاد می‌کنم	← نَذْكُرُ = یاد می‌کنیم
أَجْعَلُ = قرار می‌دهم	← نَجْعَلُ = قرار می‌دهیم
أَسْمَعُ = می‌شنوم	← نَسْمَعُ = می‌شنویم
أَسْأَلُ = درخواست می‌کنم	← نَسْأَلُ = درخواست می‌کنیم
أَقُولُ = می‌گویم	← نَقُولُ = می‌گوییم
أَجِدُ = می‌یابم	← نَجِدُ = می‌یابیم
أَرَى = می‌بینم	← نَرَى = می‌بینیم

می‌توانید حدس بزنید ستون اول فعل‌های مضارع مفرد متکلم و ستون دوم جمع آنهاست . همان‌طور که ملاحظه می‌کنید «یَ» فعل مضارع غائب در ستون اول به «أَ» و در ستون دوم به «نَ» تبدیل گشته و به این ترتیب فعل متکلم مفرد و جمع ساخته شده است .

قاعده دوازدهم

با تبدیل «یَ» از اول فعل مضارع غائب به «أَ» مفرد متکلم و به «نَ» جمع متکلم ساخته می‌شود .

کلمه‌های جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	أَعْبُدُ	عبادت می‌کنم ، می‌پرستم	۱۳ (۲۱)
۲	نَهْدِي	هدایت می‌کنیم	۲ (۴)
۳	أَسْأَلُ	درخواست می‌کنم ، می‌پرسم	۱۲ (۷۱)
۴	فَطَرَ	آفرید	۸ (۱۴)
۵	نَرْفَعُ	بالا می‌بریم	۲ (۵)
۶	نَشَاءُ	می‌خواهیم	۲۲ (۷۲)
۷	نَنْسِي	فراموش می‌کنیم	۲ (۳۲)
۸	مَأْوِي	جایگاه	۲۲
۹	أَعْمَلُ	انجام می‌دهم	۴ (۶)
۱۰	بَرِيءٌ	برکنار ، دور	۱۱
۱۱	نَرَى	می‌بینیم	۱۵ (۲۷)
۱۲	نَنْظُرُ	گمان می‌کنیم	۴ (۱۸)
۱۳	أَدْعُو	دعوت می‌کنم ، فرا می‌خوانم ، می‌خوانم	۶ (۱۲)
۱۴	أَكُونُ	می‌باشم	۱۱ (۲۳)
۱۵	أَخَافُ	می‌ترسم	۲۳ (۷۰)
۱۶	عَصَيْتُ	سرپیچی کردم	۶ (۲۳)
۱۷	سَعِيرٌ	آتش سوزان ، دوزخ	۱۶
۱۸	نَجْزِي	پاداش می‌دهیم	۲۶ (۳۰)

تمرینها

تمرین اول: فعلهای مضارع متکلم را در آیات درس مشخص کرده، همراه با معنا در

جدول زیر بنویسید.

ردیف	فعل مفرد	معنا	ردیف	فعل جمع	معنا
۱			۱		
۲			۲		
۳			۳		
۴			۴		
۵			۵		
۶			۶		

تمرین دوم: فعلهای مضارع متکلم را در آیات زیر مشخص کرده، زیر آنها خط

بکشید. سعی نمایید آیات را نیز ترجمه کنید.

۱- قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ: زمر ۶۴

۲- قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ: هود ۴۷

۳- وَيَا قَوْمِ مَالِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ: مؤمن ۴۱

* تَأْمُرُونِي = تأمرونی

۴- وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ: مملک ۱۰

۵- إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ:

مؤمن ۵۱

تمرین سوم: کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است؟

الف ب ج د
□ □ □ □

۱- نَخَافُ ، سَعِير ، تَنْسَوْنَ:

الف- می ترسیم ، سوزان ، فراموش می کنند

ب- می ترسم ، دوزخ ، فراموش می کنند

ج- می ترسیم ، دوزخ ، فراموش می کنید

د- می ترسم ، سوزان ، فراموش می کنید

□ □ □ □

۲- أَنْعَمْنَا ، مَأْوًى ، أَرَاكُم:

الف- نعمت دادیم ، جایگاه ، شمارا می بینم

ب- نعمت دادیم ، جای دادن ، می بینید

ج- نعمت می دهیم ، جای دادن ، شمارا می بینم

د- نعمت می دهیم ، جایگاه ، می بینید

□ □ □ □

۳- مَا نَعْبُدُهُمْ ، بَرِءٌ ، يَظُنُّونَ:

الف- ما آنها را عبادت می کنیم ، برکنار ، گمان می کنید

ب- آنها را عبادت نمی کنیم ، ناراحت ، گمان می کنید

ج- آنها را عبادت نمی کنیم ، برکنار ، گمان می کنند

د- ما آنها را عبادت می کنیم ، ناراحت ، گمان می کنند

الف ب ج د
□ □ □ □

۸- یَوْمَ نَدْعُو كُلَّ اُنَاسٍ بِاِمَامِهِمْ :

- الف - روزی که امام هر گروه از مردم ، ایشان را فرا می خواند .
ب - روزی که هر گروه از مردم با امامشان فرا خوانده می شوند .
ج - روزی که هر گروه از مردم را با امامشان فرا می خوانیم .
د - روزی که هر گروه از مردم توسط امامشان فرا خوانده می شوند .

□ □ □ □

۹- قَالَ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْجَاهِلِيْنَ :

- الف - گفت به خدا پناه می برم از این که از بی خردان باشم .
ب - گفت اگر به خدا پناه نبرم از بی خردان هستم .
ج - گفت به خدا پناه ببر از این که از بی خردان باشی .
د - گفت اگر به خدا پناه نبری از بی خردان هستی .

□ □ □ □

۱۰- نِعْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا كَذٰلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ :

- الف - نعمتی از نزد ما ، این چنین پاداش می دهیم کسی را که شکر کند .
ب - نعمتی از نزد ما ، این چنین پاداش ما را می دهد کسی که شکر کند .
ج - آن نعمت ماست ، این چنین پاداش می دهیم کسی را که شکر کند .
د - آن نعمت ماست ، این چنین پاداش ما را می دهد کسی که شکر کند .

تمرین پنجم : گزینه صحیح را انتخاب کنید .

□ □ □ □

۱۱- سورة کافرون چند فعل ماضی و مضارع دارد ؟

- الف - چهار مضارع و دو ماضی .
ب - پنج مضارع و یک ماضی .
ج - پنج مضارع و دو ماضی .
د - چهار مضارع و یک ماضی .

۲- اعصى ، لنسالن ، فاطر :

□ □ □ □

- الف - سرپیچی می کنم ، حتماً باز خواست کردیم ، آفرید
ب - سرپیچی کردم ، حتماً باز خواست می کنیم ، آفرید
ج - سرپیچی کردم ، حتماً باز خواست کردیم ، آفریننده
د - سرپیچی می کنم ، حتماً باز خواست می کنیم ، آفریننده

□ □ □ □

۵- لَنْ نَدْعُوْا ، لَنَهْدِيَنَّهُمْ ، اشاء :

- الف - قطعاً می خوانیم ، حتماً ما را هدایت می کنند ، می خواهم
ب - هرگز نمی خوانیم ، حتماً آنها را هدایت می کنیم ، می خواهم
ج - قطعاً می خوانیم ، حتماً آنها را هدایت می کنیم ، می خواهیم
د - هرگز نمی خوانیم ، حتماً ما را هدایت می کنند ، می خواهیم

تمرین چهارم : کدام ترجمه صحیح است ؟

□ □ □ □

۶- لَعَلِّيْ اَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ :

- الف - تا به جای آنچه ترک کردی عمل صالحی انجام دهی .
ب - تا به جای آنچه ترک کردم عمل صالحی انجام دهم .
ج - باید به جای آنچه ترک کردی عمل صالحی انجام دهی .
د - باید به جای آنچه ترک کردم عمل صالحی انجام دهم .

□ □ □ □

۷- وَلِنَجْعَلَهُۥ اٰيَةً لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِّنَّا :

- الف - و قطعاً او را نشانه و رحمت خود برای مردم قرار دادیم .
ب - و تا او را نشانه و رحمتی از جانب خود برای مردم قرار دهیم .
ج - و تا ما را نشانه و رحمتی از جانب خود برای مردم قرار دهد .
د - و قطعاً ما را نشانه و رحمت خود برای مردم قرار داد .

تمرین ششم : گزینه مناسب را تشخیص دهید .

الف ب ج د
□ □ □ □

۱۶- إِنَّهُمْ...بَعِيدًا وَنَرَاهُ قَرِيبًا :

الف- تَرَوْنَهُ ب- يَرَوْنَهُ ج- أَرَاهُ د- نَرَاهُ

□ □ □ □

۱۷- قَالَ إِنِّي...مَا لَا تَعْلَمُونَ :

الف- نَعْلَمُ ب- يَعْلَمُ ج- تَعْلَمُ د- أَعْلَمُ

□ □ □ □

۱۸- إِنَّا...مِنْ قَبْلُ...إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ :

الف- أَدْعُوهُ، كُنْتُ ب- كُنَّا، نَدْعُوهُ ج- نَدْعُوهُ، كُنَّا د- كُنْتُ، أَدْعُوهُ

□ □ □ □

۱۹- وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي...مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي...اللَّهُ :

الف- يَرَى، يَخَافُ ب- تَرَى، تَخَافُ ج- أَرَى، أَخَافُ د- نَرَى، نَخَافُ

□ □ □ □

۲۰- قَالَ لَنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي...مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ :

الف- لَا كُونَنَّ ب- لَكُنَّا ج- لَكُنْتَ د- لَنَكُونَنَّ

تمرین هفتم : با آیات قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید .

۱- خداوند چه کسانی را حتمًا هدایت می کند ؟

۲- داشتن چه ویژگی هایی ، انسان را از دوزخ نجات می دهد ؟

۳- چرا در روز قیامت ، برخی مورد فراموشی و بی توجهی قرار می گیرند ؟

۴- کدام پیامبر برای هدایت قوم عاد ، در خواست هیچ مزد و پاداشی نداشت ؟

..... (هود آیات ۴۹ تا ۵۱)

۱۲- کدام گزینه دو فعل مضارع جمع متکلم دارد ؟ □ □ □ □

الف- وَتَذَكَّرَكَ كَثِيرًا • إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا .

ب- قُلْ أَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا .

ج- لَا تَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى .

د- وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ .

۱۳- کدام گزینه سه فعل مضارع مفرد متکلم دارد ؟ □ □ □ □

الف- قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ .

ب- حَقِيقٌ عَلَى أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ .

ج- وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ .

د- «الف» و «ج» هر دو صحیح است .

۱۴- آیه «وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا

بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ

وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ» چند فعل دارد ؟ □ □ □ □

الف- دو ماضی و یک مضارع . ب- دو ماضی و دو مضارع .

ج- سه ماضی و یک مضارع . د- سه ماضی و دو مضارع .

۱۵- آیه «قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَنَدْخُلُهَا حَتَّى يَخْرُجُوا مِنْهَا

فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ» چند فعل دارد ؟ □ □ □ □

الف- یک ماضی و چهار مضارع . ب- دو ماضی و سه مضارع .

ج- دو ماضی و چهار مضارع . د- یک ماضی و سه مضارع .

آیات درس را به دقت بخوانید و معنا کنید .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ : انفطار ۱۹

۲- هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ :

حشر ۲۲

۳- الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ :

مُلْك ۲

۴- إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ :

عنکبوت ۴۵

۵- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسُكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا :

مائده ۱۰۵

۶- مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ

وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا :

احزاب ۴۰

۷- وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ

وَسَيَعْلَمُ الْكَافِرُ لِمَنْ عُقِبِيَ الدَّارُ :

رعد ۴۲

۱- یعنی روزی که کسی برای دیگری هیچ کاری نمی تواند انجام بدهد . ۲- عَلَيْكُمْ أَنْفُسُكُمْ : مراقب خودتان باشید

درس پانزدهم

رستاخیز بزرگ

در آیات قرآن هدف آفرینش آسمانها و زمین ، زندگی و مرگ و بیهوده نبودن آنها بیان شده است .

همه مردم آزمایش می شوند تا مشخص شود چه کسانی اعمال بهتری انجام می دهند و چه کسانی چنین نیستند . بازگشت همه بسوی خداست و در روز قیامت ، همه انسانها به دعوت و فرمان خداوند فراخوانده شده و از زمین بیرون می آیند . در آن روز هرکس کارهای خوب و بد خود را حاضر می یابد .

در آن روز کسی نمی تواند برای دیگری کاری انجام دهد یا از او شفاعت کند مگر به اجازه خداوند . خویشاوندان و فرزندان برای انسان سودی نداشته و زبان ، دستها و پاها ی آدمی نیز علیه او شهادت می دهند .

آن روز برای کسانی که آیات الهی و دعوت پیامبران را منکر شده و بر پایی روز قیامت را دروغ می پنداشتند ، روز حسرت است .

در آن روز تنها کسانی هیچ ترس و اندوهی ندارند که در دنیا به آیات الهی ایمان آورده و در برابر فرمان خداوند تسلیم بوده ؛ نماز به پا داشته تا خود را از زشتی ها و کارهای ناپسند باز دارند و هر نعمتی را لطف خداوند و وسیله ای برای آزمایش خود دانسته اند .

قرآن کریم می فرماید هرکس که شکر نعمتهای خدا را به جای آورد ، به سود خود اوست و هرکس ناسپاسی کند ، بداند که خداوند بی نیاز و بزرگوار است .

این معانی را در آیات درس جستجو می کنیم .

کلمه های جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	تَمْلِك	مالک می باشد ، صاحب می باشد	۲ (۴۴)
۲	يَوْمَئِذٍ	آن روز	۷۰
۳	يَبْلُو	می آزماید	۸ (۱۸)
۴	تَنْهِي	نهی می کند ، باز می دارد	۱ (۲۰)
۵	مُنْكَر	کار زشت ، کار ناپسند	۱۸
۶	ضَلَّ	گمراه شد ، راه را گم کرد	۲۶ (۶۶)
۷	مَرْجِع	بازگشت	۱۶
۸	رِجَال	جمع رَجُل ، مردان	۲۶ (۵۵)
۹	خَاتَم	آخرین ، پایان دهنده	۱ (۸)
۱۰	مَكْر	تدبیر ، حيله	۱۹ (۴۳)
۱۱	تَكْسِبُ	به دست می آورد ، انجام می دهد	۳ (۷)
۱۲	تَقُومُ	برپا می باشد ، برپا می شود	۶ (۱۴)
۱۳	تَحْزَنُونَ	غمگین می باشید	۵ (۲۸)
۱۴	كَرِيم	بزرگوار ، گرمی	۲۷
۱۵	سَحَاب	ابر	۹
۱۶	عَرْش	تخت ، تخت فرمانروایی	۲۶
۱۷	حِينَ	هنگام ، زمان	۳۴

۸- وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ

ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ : روم ۲۵

۹- يَا عِبَادِ لَا خَوْفَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ : زُحْرُف ۶۸ و ۶۹

۱۰- قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ

وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ :

نمل ۴۰

به کمک معنای کلمه های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه های آشنا

کلمه	شَهَادَة	تَصْنَعُونَ	خَوْف	تَخْرُجُونَ	أَشْكُر	أَكْفُر
معنا	آشکار	انجام	بیم	خارج	شکر می کنم	کفر می ورزم
	گواهی	می دهید	ترس	می شوید	سپاسگزاری می کنم	ناسپاسی می کنم
تعداد	۲۳ (۲۵)	۱ (۱۲)	۲۶	۲ (۳۲)	۳	۲ (۴)

« إذا » در اینجا به معنای « در آن هنگام » است .

تمرین اول: فعلهای مضارع مؤنث غائب را در این آیات و آیات درس مشخص کرده همراه با معنا در جدول زیر بنویسید. سعی کنید آیات را نیز ترجمه کنید.

۱- یَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا: آل عمران ۳۰

۲- أَلَلَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ: بقره ۲۵۵

۳- وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ: نمل ۸۸

۴- وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ:

۵- وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِثُ يَحْسَرُ الْمُبْطِلُونَ: أنعام ۴

جائزه ۲۷

ردیف	فعل	معنا
۱		
۲		
۳		
۴		

ردیف	فعل	معنا
۵		
۶		
۷		
۸		

* «مَرَّ» مصدر و هم خانواده «مَرُور» است و به معنای گذشتن و عبور کردن می باشد.

مضارع مؤنث غائب

فعلهای قرآنی زیر را بخوانید و به معنای آنها دقت کنید.

تَجِدُ = می یابی ، می یابد

تَأْمُرُ = امر می کنی ، امر می کند

تَقُولُ = می گویی ، می گوید

تَخْرُجُ = خارج می شوی ، خارج می شود

تَحْمِلُ = حمل می کنی ، حمل می کند

همان طور که می بینید این فعلها به دو صورت مخاطب و غائب معنا شده است.

قبلاً با معنای مخاطب آن آشنا شده اید. اکنون می آموزید که این ساخت از فعل مضارع

به معنای غائب نیز به کار می رود.

غائب یا مخاطب بودن این فعل ، به کمک اجزای دیگر جمله مشخص می شود.

در مواردی که این فعل به معنای غائب به کار می رود ، مانند سایر افعال غائب

معنا می شود و به آن «مؤنث غائب» می گویند.

قاعده سیزدهم

فعل مؤنث غائب مضارع ، مانند مفرد مخاطب آن است.

تشخیص این دو به کمک اجزاء دیگر جمله انجام می شود.

۵- لَنْ يَضُرَّوكَ ، مَرْجِع ، لَنْبَلُوكُمْ : □ □ □ □

- الف- هرگز توبه آنها زیانی نمی‌رسانی ، فقیه ، قطعاً شما را می‌آزمایم
 ب- هرگز به توزیانی نمی‌رسانند ، بازگشت ، قطعاً شما را می‌آزمایم
 ج- هرگز توبه آنها زیانی نمی‌رسانی ، بازگشت ، قطعاً ما را می‌آزماید
 د- هرگز به توزیانی نمی‌رسانند ، فقیه ، قطعاً ما را می‌آزماید

تمرین سوم : کدام ترجمه صحیح است ؟

۶- وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ : □ □ □ □

- الف- و هیچ شخصی جز با اجازه خداوند نمی‌میرد .
 ب- و هیچ شخصی جز با اجازه خداوند نمرده است .
 ج- و چه شخصی بدون اجازه خداوند مرده است ؟
 د- و مرگ هیچ شخصی بدون اجازه خداوند نیست .

۷- قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا : □ □ □ □

- الف- بزرگان‌شان گفتند کدام یک از شما تخت او را برای ما می‌آورد ؟
 ب- گفت ای بزرگان کدام یک از شما تخت او را برای من می‌آورد ؟
 ج- گفت ای بزرگان کدام یک از شما مرا به سوی تخت او می‌برد ؟
 د- بزرگان‌شان گفتند کدام یک از شما ما را به سوی تخت او می‌برد ؟

۸- الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ : □ □ □ □

- الف- کسی که تو او را می‌بینی هنگامی که (به نماز) برمی‌خیزد .
 ب- کسی که تو او را می‌بیند هنگامی که (به نماز) برمی‌خیزی .
 ج- کسی که تو او را دیدی هنگامی که (به نماز) برخاست .
 د- کسی که تو او را دید هنگامی که (به نماز) برخاستی .

تمرین دوم : کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است ؟

الف ب ج د
 □ □ □ □

۱- مُنْكَر ، يَضِلُّ ، تَجِدُ :

- الف- زشت ، گمراه می‌کند ، یافت
 ب- زشت ، گمراه می‌شود ، می‌یابد
 ج- ناپسند ، گمراه می‌کند ، می‌یابد
 د- ناپسند ، گمراه می‌شود ، یافت

۲- يَوْمَئِذٍ ، يَصْنَعُونَ ، كَرِيم : □ □ □ □

- الف- آن روز ، انجام می‌دهند ، بزرگوار
 ب- امروز ، انجام می‌دهید ، بزرگوار
 ج- امروز ، انجام می‌دهند ، بخشنده
 د- آن روز ، انجام می‌دهید ، بخشنده

۳- لَا أَمْلِكُ ، تَجْرِي ، يَنْهَوْنَ : □ □ □ □

- الف- مالک نبودم ، جاری شد ، نهی می‌کنند
 ب- مالک نیستم ، جاری شد ، باز می‌دارید
 ج- مالک نبودم ، جاری می‌شود ، باز می‌دارید
 د- مالک نیستم ، جاری می‌شود ، نهی می‌کنند

۴- لَا يَحْزَنُونَ ، مَكَرَ ، أَنْ تَقُومُوا : □ □ □ □

- الف- غمگین نمی‌باشند ، حيله ، می‌ایستید
 ب- غمگین نمی‌باشید ، حيله ، که به پا خیزید
 ج- غمگین نمی‌باشند ، حيله کرد ، که به پا خیزید
 د- غمگین نمی‌باشید ، حيله کرد ، می‌ایستید

- ۱۳- کدام گزینه دارای فعل مضارع غائب مؤنث است ؟
 الف- وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ .
 ب- وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ .
 ج- يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ .
 د- هر سه صحیح است .

- ۱۴- عبارت زیر به ترتیب دارای چه افعال مضارعی است ؟
 أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا .
 الف- جمع غائب ، مفرد مخاطب ، جمع مخاطب .
 ب- مفرد غائب ، غائب مؤنث ، جمع مخاطب .
 ج- جمع غائب ، غائب مؤنث ، جمع غائب .
 د- مفرد غائب ، مفرد مخاطب ، جمع غائب .

- ۱۵- عبارت زیر به ترتیب چه افعال مضارعی دارد ؟
 هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرٌ رِيبِكُ .
 الف- جمع غائب ، غائب مؤنث ، مفرد غائب .
 ب- جمع غائب ، جمع غائب ، مفرد مخاطب .
 ج- جمع مخاطب ، غائب مؤنث ، مفرد مخاطب .
 د- جمع مخاطب ، جمع غائب ، مفرد غائب .

تمرین پنجم : گزینه مناسب را انتخاب کنید .

- ۱۶- اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ... رَسَّالَتَهُ :
 الف- يَجْعَلُونَ ب- تَجْعَلُ ج- يَجْعَلُ د- تَجْعَلُونَ

- ۹- مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ :
 الف- از مؤمنان مردانی هستند که به آنچه با خداوند پیمان بستند ، صادقانه عمل کردند .
 ب- از مؤمنان مردان راستگویی هستند که با خداوند پیمان بسته اند .
 ج- از مؤمنان مردانی هستند که به پیمان خداوند با آنها ، صادقانه عمل کردند .
 د- از مؤمنان مردانی که با خداوند پیمان بستند ، راستگو هستند .

- ۱۰- ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ :
 الف- زیرا برای پیامبرانشان دلایل روشن می آورند .
 ب- زیرا پیامبرانشان برای آنها دلایل روشن می آورند .
 ج- زیرا برای پیامبرانشان دلایل روشن می آوردند .
 د- زیرا پیامبرانشان برای آنها دلایل روشن می آوردند .
 تمرین چهارم : گزینه صحیح را انتخاب کنید .

- ۱۱- کدام گزینه دارای فعل مضارع غائب مؤنث است ؟
 الف- إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ .
 ب- فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ .
 ج- حَتَّى إِذَا جَاءَتْهُمْ السَّاعَةُ بَغْتَةً .
 د- أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ .

- ۱۲- کدام گزینه دارای فعل مضارع مخاطب است ؟
 الف- إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ .
 ب- قَالَ مَا مَنَّكَ إِلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ .
 ج- فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً .
 د- « الف » و « ب » صحیح است .

خودآزمایی (۲)

در هفت درس گذشته با بخش دیگری از آیات قرآن کریم آشنا شدید. در این دروس ۵۴ کلمه آشنا و ۱۲۷ کلمه جدید معنا شده است. این کلمات با توجه به بخشی از کلمات هم خانواده و آشنا، بیش از ۴۶۰۰ بار در قرآن کریم تکرار شده است.

در این دروس نیز با ساختمان فعل ماضی مزید و مهمترین ساختهای فعل مضارع که بیشترین کاربرد را در قرآن دارند آشنا شدید. فعلهای ماضی مزید و فعلهای مضارعی که تاکنون خوانده‌اید بیش از ۲۰۰۰ بار در قرآن آمده است. با آشنایی بیشتر با معنای ریشه کلمات می‌توانید صدها فعل دیگر را نیز معنا کنید.

خوبست بدانید مجموعه آیاتی که به کمک پانزده درس گذشته می‌توانید ترجمه کنید، حداقل معادل پنج جزء قرآن کریم است.

با حل تمرینهای این درس، مطالب هفت درس گذشته یادآوری می‌شود. قابل توجه است که آنچه در تمرین پنجم آمده، تنها بخشی از آیات و عبارات جدید قرآنی است که می‌توانید آنها را ترجمه کنید.

امید است با دقت و علاقه هر چه بیشتر، آموزش این دروس را ادامه دهید تا باز هم شاهد توفیقات بیشتر خود، در فهم آیات قرآن کریم باشید.

الف ب ج د
۱۷- قالوا یا شعیبُ اصْلُتْکَ... اَنْ تَتْرُکَ مَا یَعْبُدُ اَبَاؤُنَا : □ □ □ □

الف- یأْمُرُونَ ب- تَأْمُرُکَ ج- تَأْمُرُونَ د- تَأْمُرُکَ

۱۸- وَالَّذِینَ یَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَا... شَیْئًا : □ □ □ □

الف- یَخْلُقُ ب- تَخْلُقُ ج- یَخْلُقُونَ د- تَخْلُقُونَ

۱۹- لَنْ... اَرْحَامُکُمْ وَلَا اَوْلَادُکُمْ یَوْمَ الْقِیَامَةِ : □ □ □ □

الف- اَنْفَعَهُمْ ب- اَنْفَعَکُمْ ج- نَنْفَعَهُمْ د- نَنْفَعَکُمْ

۲۰- قَالَ اَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا یَنْفَعُکُمْ شَیْئًا وَلَا... کُمْ : □ □ □ □

الف- اَضُرُّ ب- یَضُرُّ ج- نَضُرُّ د- تَضُرُّ

تمرین ششم: با آیات قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید.

۱- نماز، انسان را از چه باز می‌دارد؟

۲- خداوند، مرگ و زندگی انسان را برای چه قرار داده است؟

۳- کدام گروه از انسانها در روز قیامت ترسان و اندوهگین نیستند؟

۴- کدام آیه از قرآن کریم بیان می‌دارد که پیامبر اکرم آخرین پیامبر الهی است؟

۵- با استفاده از آیات ۲۰ تا ۲۵ سوره روم حداقل سه مورد از آیات الهی را بر شمارید.

تمرینها

تمرین اول: کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است؟

الف ب ج د
□ □ □ □

۱- اِتَّقُوا ، فُلْک ، اَرَى :

الف- تقوا داشتند ، کشتی ، می بینم

ب- تقوا داشته باشید ، مدار ، می بینم

ج- تقوا داشته باشید ، کشتی ، می بینم

د- تقوا داشتند ، مدار ، می بینم

□ □ □ □

۲- تَوَكَّلْتُ ، قُرَى ، يَبْلُوكُمْ :

الف- توکل می کنم ، آبادیها ، شمارا آزمود

ب- توکل کردم ، آبادی ، شمارا آزمود

ج- توکل می کنم ، آبادی ، شمارا می آزماید

د- توکل کردم ، آبادیها ، شمارا می آزماید

□ □ □ □

۳- فَضَّلْنَاهُمْ ، فَائِزُونَ ، تَرْجُونَ :

الف- ما را برتری دادند ، نجات یافتگان ، امید دارید

ب- ما را برتری دادند ، رستگاران ، امید دارند

ج- آنها را برتری دادیم ، نجات یافتگان ، امید دارند

د- آنها را برتری دادیم ، رستگاران ، امید دارید

الف ب ج د
□ □ □ □

۴- لَا تَسْمَعُ ، أَحْسَنَ ، هَاجَرُوا :

الف- نمی شنوی ، نیکومی سازم ، هجرت کنید

ب- نمی شنوی ، بهتر ، هجرت کردند

ج- نشنیدی ، نیکومی سازم ، هجرت کردند

د- نشنیدی ، بهتر ، هجرت کنید

□ □ □ □

۵- نَخَافُ ، أَفْئِدَةً ، لَنْ تَجِدَ :

الف- می ترسیم ، دل ، هرگز نیافتی

ب- ترسیدیم ، دل ، هرگز نمی یابی

ج- می ترسیم ، دلها ، هرگز نمی یابی

د- ترسیدیم ، دلها ، هرگز نیافتی

□ □ □ □

۶- نَزَّلَهُ ، غَنِيٌّ ، كَانُوا يَكْسِبُونَ :

الف- آن را نازل کرد ، توانا ، به دست می آورند

ب- آن را نازل کرد ، بی نیاز ، به دست می آورند

ج- آن نازل شد ، توانا ، به دست می آورند

د- آن نازل شد ، بی نیاز ، به دست می آورند

□ □ □ □

۷- تَدْعُوهُمْ ، أَحْيَا ، اِتَّبَعْتَهُمْ :

الف- او را می خوانید ، زندگان ، پیروی کردند

ب- او را می خوانند ، زندگان ، از آنها پیروی کرد

ج- او را می خوانید ، زنده کرد ، از آنها پیروی کرد

د- او را می خوانند ، زنده کرد ، پیروی کردند

الف ب ج د
□ □ □ □

۱۲- متکلم ، مفرد غائب ، جمع مخاطب :

الف- نَدْعُوهُ ، يَأْخُذُونَهَا ، أَتَصْبِرُونَ

ب- يَدْعُونَنَا ، يَضِلُّ ، تَرْجِعُونَ

ج- أَلَمْ أَعْهَدْ ، لِيَجْزِيَهُمْ ، تَزْرَعُونَهُ

د- نَذْكُرْكَ ، يَقُومُ ، يَسْمَعُونَكَ

۱۳- ماضی از باب تفعُّل ، ماضی استمراری ، مضارع جمع غائب :

الف- تَشَابَهَ ، كُنْتُ قُلْتُهُ ، سَيَكْفُرُونَ □ □ □ □

ب- تَنْزَلَتْ ، قَاتَلُوكُمْ ، يَأْمُرُونَ

ج- اِتَّخَذْتُمْ ، كَانُوا يَظْلِمُونَ ، تَدْعُونَ

د- تَقَبَّلَهَا ، كَانُوا يَقُولُونَ ، يَأْتُونَ

۱۴- مضارع جمع مخاطب ، ماضی از باب مفاعلة ، ماضی از باب تفعیل :

الف- تَقَطَّعُوا ، جَاهَدُوا ، تَقَدَّمَ □ □ □ □

ب- تَوَكَّلْتُ ، بَارَكْنَا ، سَخَّرَ

ج- لَتَرْكَبُوا ، خَاطَبَهُمْ ، كَذَّبُوكَ

د- تَتَلَوْنَ ، أَنْشَأَكُمْ ، تَوَجَّهَ

۱۵- ماضی از باب استفعال ، مضارع مفرد متکلم ، ماضی از باب افتعال :

الف- اِكْتَسَبْتَ ، أَخْرَجَنِي ، اِهْتَدَوْا □ □ □ □

ب- اِسْتَأْجَرْتَ ، لَنْ أَكُونَ ، اِعْتَرَفُوا

ج- اِسْتَمَعُوهُ ، أَقُولُ ، اِنْقَلَبُوا

د- اِسْتَكْبَرْتُمْ ، اَكْمَلْتُ ، اِنْفَجَرْتَ

۸- نَجْزِي ، مَاوِي ، لَمْ يَنْظُرُوا : □ □ □ □

الف- پاداش می‌دهیم ، جایگاه ، نگاه نکردند

ب- پاداش می‌دهیم ، جایگاهها ، نگاه نمی‌کنند

ج- پاداش می‌گیریم ، جایگاهها ، نگاه نکردند

د- پاداش می‌گیریم ، جایگاه ، نگاه نمی‌کنند

۹- لَيَقُولَنَّ ، عَسَى ، لَنْ يَقْدِرَ : □ □ □ □

الف- قطعاً می‌گویند ، شاید ، هرگز نمی‌تواند

ب- قطعاً می‌گوید ، باید ، هرگز نمی‌تواند

ج- قطعاً می‌گوید ، شاید ، هرگز نتوانست

د- قطعاً می‌گویند ، باید ، هرگز نتوانست

۱۰- أَلَمْ تَرَ ، سَعِير ، أَخْرَجَكُمْ : □ □ □ □

الف- آیا نمی‌بینی ، آتش سوزان ، خارج شدید

ب- آیا ندیدی ، آتش سوزان ، شمارا خارج کرد

ج- آیا ندیدی ، سوزان ، خارج شدید

د- آیا نمی‌بینی ، سوزان ، شمارا خارج کرد

تمرین دوم: کدام گزینه به ترتیب از نوع فعلهای داده شده است ؟

۱۱- مفرد غائب ، جمع مخاطب ، مفرد غائب : □ □ □ □

الف- اَعْلَنْتُمْ ، أَحْضَرْتَ ، عَاهَدْتُمْ

ب- قَدَّمْتُ ، أَنْشَأَكُمْ ، تَبَارَكَ

ج- اَتَيْنَاهُ ، أَحْسَنْتُمْ ، عَلَّمْنَاهُ

د- صَوَّرَكُمْ ، اِتَّبَعْتُمْ ، أَخْرَجَكَ

الف- ماضی مفرد متکلم ، مضارع جمع غائب ، ماضی مفرد غائب

ب- ماضی مفرد مخاطب ، ماضی جمع متکلم ، ماضی مفرد غائب

ج- ماضی مفرد متکلم ، ماضی جمع متکلم ، ماضی از باب استفعال

د- ماضی مفرد مخاطب ، مضارع جمع غائب ، ماضی از باب استفعال

تمرین چهارم : هر گروه از کلمات زیر را به دقت ترجمه کنید .

گروه اول :

اَتَّبَعْ :	اِتَّبَعَكَ :	اِتَّبَعُوا :
اِتَّبَعُوكَ :	اِتَّبَعُوهُ :	اِتَّبَعْنِي :
اِتَّبَعُوهُمْ :	اِتَّبَعْتَ :	اِتَّبَعْتُمْ :
اِتَّبَعْتَنِي :	اِتَّبَعْتُ :	اِتَّبَعْنَا :

گروه دوم :

اِتَّخَذَ :	اِتَّخَذْتَ :	اِتَّخَذَهَا :
اِتَّخَذُوا :	اِتَّخَذُوهُ :	اِتَّخَذُوها :
اِتَّخَذُوهُمْ :	اِتَّخَذُوكَ :	اِتَّخَذْتَ :
اِتَّخَذْتُمْ :	اِتَّخَذْنَاهُ :	اِتَّخَذْتُ :

گروه سوم :

يَجْزِي :	لِيَجْزِيَ :	سَيَجْزِي :
يَجْزِيهِمْ :	لِيَجْزِيَهُمْ :	لِيَجْزِيَكَ :
تَجْزِي :	نَجْزِي :	نَجْزِيهِ :

تمرین سوم : کدام گزینه نوع فعلها را به ترتیب مشخص می کند ؟

الف ب ج د
□ □ □ □

۱۶- اِجْتَمَعَتْ ، تَأْمُرُكَ ، كُنَّا نَسْمَعُ :

الف- ماضی مفرد غائب ، مضارع مفرد غائب ، ماضی استمراری

ب- ماضی مفرد غائب ، مضارع مفرد مخاطب ، مضارع متکلم

ج- ماضی مفرد مخاطب ، مضارع مفرد غائب ، مضارع متکلم

د- ماضی مفرد مخاطب ، مضارع مفرد مخاطب ، ماضی استمراری

□ □ □ □

۱۷- تَرْجِعُونَهَا ، اِنْصَرَفُوا ، لِيُتَنَزَّرَ :

الف- مضارع جمع مخاطب ، ماضی باب انفعال ، مضارع مفرد مخاطب

ب- مضارع مفرد غائب مؤنث ، ماضی باب افعال ، مضارع مفرد مخاطب

ج- مضارع جمع مخاطب ، ماضی باب افعال ، مضارع مفرد غائب مؤنث

د- مضارع مفرد غائب مؤنث ، ماضی باب انفعال ، مضارع مفرد غائب مؤنث

□ □ □ □

۱۸- اِخْتَلَفْتُمْ ، اَنْ يَبْعَثَكَ ، لَنَرَاكَ :

الف- ماضی باب افتعال ، مضارع مفرد مخاطب ، مضارع متکلم

ب- ماضی جمع مخاطب ، مضارع مفرد غائب ، مضارع متکلم

ج- ماضی باب افتعال ، مضارع مفرد غائب ، مضارع مفرد مخاطب

د- ماضی جمع مخاطب ، مضارع مفرد مخاطب ، مضارع مفرد مخاطب

□ □ □ □

۱۹- لَيَنْصُرَنَّ ، اِسْتَغْفَرُوا ، اَنْ نَأْخُذَ :

الف- مضارع جمع غائب ، ماضی جمع غائب ، مضارع مفرد متکلم

ب- مضارع جمع غائب ، ماضی از باب استفعال ، مضارع جمع متکلم

ج- مضارع مفرد غائب ، ماضی جمع غائب ، مضارع جمع متکلم

د- مضارع مفرد غائب ، ماضی از باب استفعال ، مضارع مفرد متکلم

۴- وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ : یوسف ۱۰۹

۵- وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ : حج ۴۰

۶- فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ :

۷- إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ : بقره ۲۵۹

۸- وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ : یونس ۶۰

۹- وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ * يَنْصُرِ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ : آل عمران ۱۲۳

۱۰- وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَخَرَجَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ : روم ۴ و ۵

۱۱- قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ : عنكبوت ۶۱

۱۲- فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ : أنعام ۵۰

۱۳- وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ : مائده ۳۹

۱۴- قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ : بقره ۲۵۱

گروه چهارم :

أَدْعُو : أَدْعُوكُمْ : تَدْعُوهُ :

لَنْ تَدْعُو : كُنَّا نَدْعُو : تَدْعُو :

تَدْعُونَ : تَدْعُونَا : تَدْعُونَنِي :

تَدْعُوهُ : تَدْعُوهُمْ : تَدْعُونَنِي :

يَدْعُو : يَدْعُوكَ : يَدْعُوهُ :

يَدْعُوهُمْ : يَدْعُونَ : يَدْعُونَهُ :

يَدْعُونَنِي : يَدْعُونَنَا : كَانَ يَدْعُوهُمْ :

گروه پنجم :

نَبَلُو : نَبَلُوكُمْ : نَبَلُوهُمْ :

لِنَبَلُوهُمْ : يَبَلُوكُمْ : لِيَبَلُونَنِي :

تمرین پنجم : آیات زیر را ترجمه کنید .

۱- أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى : علق ۱۴

۲- وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ : مریم ۵۵

۳- تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ : الرحمن ۷۸

* «يَأْنُ» در اینجا به معنای «که» می باشد .

تمرین ششم : افعالی را که در آیات تمرین پنجم ، زیر آنها خط کشیده شده است در جدول زیر قرار دهید و مشخصات هریک را مانند مثال بنویسید .

ردیف	فعل	معنا	زمان	شخص	نوع فعل	مصدر
۱	يَرَى	می بیند	مضارع	غائب مفرد	مجرد	رؤية
۲						
۳						
۴						
۵						
۶						
۷						
۸						
۹						
۱۰						
۱۱						
۱۲						
۱۳						
۱۴						
۱۵						
۱۶						
۱۷						
۱۸						
۱۹						
۲۰						

۱۴- فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿۱۴﴾ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ :

..... ص ۷۳ و ۷۴

۱۵- وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ :

..... أعراف ۳۶

۱۶- لِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ :

..... روم ۴۵

۱۷- وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ

وَلَا دَخَلْنَا لَهُمُ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ :

..... مائده ۶۵

۱۸- إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ

وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ :

..... منافقون ۱

۱۹- إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ

وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ :

..... زمر ۴۱

۲۰- إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿۲۰﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ :

..... قلم ۳۴ تا ۳۶

﴿ مَا لَكُمْ ﴾ : شما را چه می شود

۸- در صورت استفاده از روش آموزش و پرسش ارائه شده در مقدمه کتاب، هر یک از این روشها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

قرائت عبارات قرآنی :	☐ خوب	☐ متوسط	☐ ضعیف
ترجمه اولیه عبارات قرآنی :	☐ خوب	☐ متوسط	☐ ضعیف
آموزش معنای کلمات :	☐ خوب	☐ متوسط	☐ ضعیف
ترجمه کامل عبارات قرآنی :	☐ خوب	☐ متوسط	☐ ضعیف
تمرین اول :	☐ خوب	☐ متوسط	☐ ضعیف
تمرین دوم :	☐ خوب	☐ متوسط	☐ ضعیف
تمرین سوم :	☐ خوب	☐ متوسط	☐ ضعیف

۹- عبارات قرآنی این کتاب با رسم الخطی ساده و نزدیک به فارسی نوشته شده و به حرکات و علائم ضروری اکتفا شده است. از این رو حرکات همراه صداهای کشیده، سکون و سایر علائم غیر ضروری نوشته نشده است. این کار موجب شده : عبارات قرآنی صحیح و روان خوانده شود ☐ برخی عبارات اشتباه خوانده شود ☐ در صورت پیش آمدن اشتباه لطفاً موارد و نحوه آن را بنویسید .

۱۰- هر نکته دیگری که در مورد اهداف، محتوا، روش تدریس و تمرینهای این کتاب ضروری می‌دانید به تفکیک بنویسید .

۱۱- در صورت تمایل نام و نشانی خود را بنویسید تا از نظرات و تجربیات شما بیشتر استفاده شود . نام و نام خانوادگی تلفن نشانی

لطفاً این برگه را به نشانی مؤسسه مهد قرآن بفرستید .

پرسشنامه مربی

با حمد و سپاس الهی و قدردانی از زحمات شما در آموزش این کتاب، برای اصلاح و تکمیل این مجموعه دروس و دستیابی به محتوا و روشهای مناسبتر، لطفاً موارد زیر را با دقت پاسخ دهید. قبلاً از همکاری صمیمانه شما برای بهبود آموزش قرآن سپاسگزاری می‌شود.

۱- مشخصات : مرد ☐ زن ☐ تاریخ تولد تحصیلات استان و شهرستان سابقه تدریس قرآن سال
۲- تاکنون این کتاب را در چند کلاس آموزش داده‌اید و در هر کلاس به طور متوسط چند قرآن آموز شرکت داشته‌اند؟

۳- معمولاً هر جلسه آموزش چند دقیقه طول می‌کشد؟ دقیقه
۴- مشخصات عمومی قرآن آموزان خود را بنویسید. (حد اکثر سه کلاس)
کلاس ۱ : مرد ☐ زن ☐ متوسط سن متوسط تحصیلات
کلاس ۲ : مرد ☐ زن ☐ متوسط سن متوسط تحصیلات
کلاس ۳ : مرد ☐ زن ☐ متوسط سن متوسط تحصیلات
۵- اگر در این کلاسها آموزش دیگری نیز انجام می‌شود، مشخص کنید.
آموزش قرائت دقیقه . آموزش حفظ دقیقه .
سایر موارد را نام ببرید : دقیقه .

۶- برای آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن، کارایی این کتاب را چگونه ارزیابی می‌کنید؟
☐ خوب ☐ متوسط ☐ ضعیف

۷- این کتاب با سطح علمی دانش آموزان اول راهنمایی چه تناسبی دارد؟
☐ مناسب ☐ بالاتر از توان آنان ☐ پایین تر از توان آنان

پرسشنامه قرآن آموز

خدا را سپاس می‌گوییم که با فراگیری دروس این کتاب زمینه‌آشنایی و علاقه شما به قرآن بیش از پیش فراهم شده است. لطفاً با پاسخگویی دقیق به پرسشهای زیر، ما را در اصلاح و تکمیل دروس این کتاب یاری کنید. قبلاً از همکاری صمیمانه شما سپاسگزاریم.

- ۱- مشخصات: مرد ☐ زن ☐ تاریخ تولد تحصیلات
 استان و شهرستان نام مدرسه یا کانون
 ۲- غیر از آموزش قرآن در مدرسه، برای درک و فهم آیات قرآن چه آموزشهایی دیده‌اید؟ در کجا؟ چه مدت؟

۳- دروس این کتاب را به صورت حضوری آموزش دیده‌اید یا غیر حضوری و خود آموز؟

۴- اگر به شکل حضوری آموزش دیده‌اید، توان مربی در تدریس چگونه بوده است؟
 خوب ☐ متوسط ☐ ضعیف ☐

۵- آیا مقدمه کتاب را به طور کامل خوانده‌اید؟ اگر خوانده‌اید، این مقدمه چقدر شما را با اهداف و روشهای این کتاب آشنا کرده است؟

به طور کامل ☐ تا حدودی ☐ کم ☐
 ۶- قبل از خواندن دروس این کتاب، فراگیری معنای آیات قرآن را چقدر ضروری می‌دانستید؟
 بسیار ☐ تا حدودی ☐ کم ☐

۷- در حال حاضر درک معنای آیات قرآن را چقدر ضروری می‌دانید؟
 بسیار ☐ تا حدودی ☐ کم ☐

۸- محتوا، روش آموزش و تمرینهای این کتاب را برای دستیابی به درک معنای عبارات قرآن چگونه ارزیابی می‌کنید؟

عبارات قرآنی درس: خوب ☐ متوسط ☐ ضعیف ☐
 تمرین اول: خوب ☐ متوسط ☐ ضعیف ☐
 تمرین دوم: خوب ☐ متوسط ☐ ضعیف ☐
 تمرین سوم: خوب ☐ متوسط ☐ ضعیف ☐

۹- اگر در معنا کردن عبارات قرآنی درس و حل تمرینها مشکلاتی داشته‌اید، موارد آن را بنویسید.

۱۰- برای بهتر شدن دروس این کتاب لطفاً پیشنهادهای خود را بنویسید.

۱۱- در صورت تمایل نام و نشانی خود را بنویسید تا از نظرات شما بیشتر استفاده شود.

نام و نام خانوادگی تلفن
 نشانی تاریخ تنظیم

لطفاً این برگه را به نشانی مؤسسه مهد قرآن بفرستید.

با آموزش دروس مفاهیم ، گام به گام در فهم
معنای آیات قرآن پیش می روید.

در دروس مفاهیم (۵) با شکل های کاربرد
فعل ماضی مزید و هم چنین با فعل مضارع آشنا
می شوید. فعل های معنا شده در دروس مفاهیم (۵) بیش
از ۲۰۰۰ بار در قرآن به کار رفته است. با آشنایی بیشتر با
معنای ریشه کلمات می توانید صدها فعل دیگر را نیز
معنا کنید.

شایان ذکر است مجموعه آیاتی که به کمک
دروس مفاهیم (۱) تا (۵) می توانید ترجمه
کنید ، حداقل معادل ۱۰ جزء قرآن کریم است .

درس نهم	قرآن و انسان	ماضی مزید (۱)	۴
درس دهم	نوبه ، بازگشت به سوی خدا	ماضی مزید (۲)	۱۶
درس یازدهم	روز بزرگ	مضارع مفرد غائب	۲۷
درس دوازدهم	گندم از گندم پروید ، جوز جو	مضارع جمع غائب	۳۸
درس سیزدهم	شریکان ناتوان	مضارع مخاطب	۴۹
درس چهاردهم	راه توحید ، راه شرک	مضارع متکلم	۶۰
درس پانزدهم	رستاخیز بزرگ	مضارع غائب مؤنث	۷۱
درس شانزدهم	خودآزمایی (۲)		۸۲